

Lokal forvaltning i vassdrag med laks, sjørret og sjørøye

ORGANISERING AV RETTIGHETSHAVERE

- VEILEDER -

Organisasjon for fiskerettshavere i lakse- og sjøaureførende vassdrag

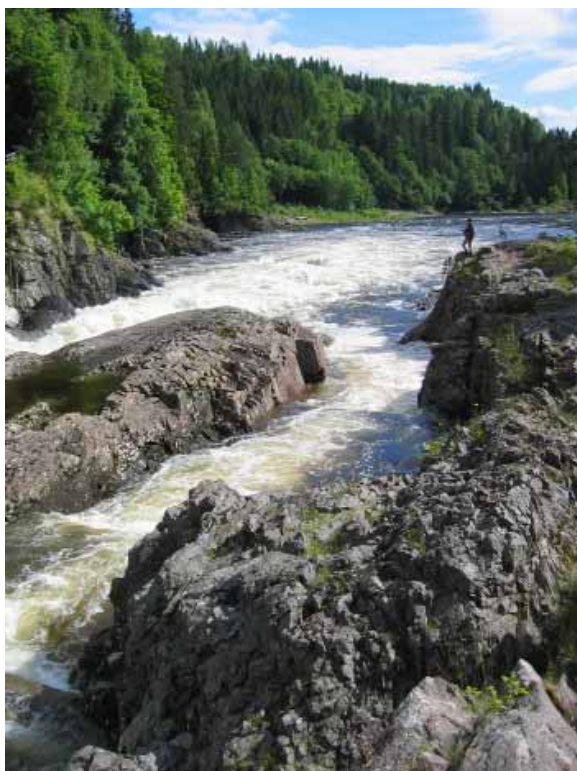
Postadresse:	Postboks 9354 Grønland N-0135 Oslo
Kontoradresse:	Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon:	22 05 45 53/ 928 58 495
Telefax:	22 17 17 87
E-post:	post@lakseelver.no
Org nr:	971281693
Bankgiro:	8101 05 37886
Internett:	www.lakseelver.no

Norske Lakseelver er en næringsorganisasjon for rettighetshavere til fiske i vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye.

Norske Lakseelver representerer fiskerettshavere og elveeierlag i 72 lakseførende vassdrag. Medlemslagene er spredt over hele landet fra Tana og Lakselv i nord til Mandalselva og Otra i sør. Gjennom medlemslagene representerer Norske Lakseelver om lag 7000 fiskerettshavere. 66 % av elvefanget laks og 44 % av elvefanget sjøaure/sjørøye fanges i medlemslagenes vassdrag.

Norske Lakseelver bistår medlemslagene og enkeltmedlemmer med rådgivning og støtte når de kommer opp i konfliktsituasjoner med myndighetene, oppdrettsnæring, kraftregulant eller andre. Grunneierrett og fiskerett er utsatt for press fra ulike grupper i samfunnet. Det er derfor viktig at Norske Lakseelver fremmer fiskerettshavernes interesser overfor myndighetene og andre samfunnsinteresser.

Les mer om Norske lakseelver på <http://www.lakseelver.no/>

Forord

Da nåværende lov om [laksefisk og innlandsfisk kom 15 mai 1992](#), la den et større ansvar for forvaltningen av fiskeressursene på fiskerettshaverne enn den gamle lakseloven. I vassdrag og fiskeområder hvor det er hensiktsmessig, plikter rettighetshaverne å organisere seg og utarbeide driftsplaner for fisk. Stortinget ga i 1996 miljøforvaltningen i oppdrag å styrke den lokale vilt- og fiskeforvaltningen gjennom å overføre mer myndighet og ansvar til kommuner og rettighetshavere. Når det gjelder fiskeforvaltningen spesielt, er det et uttalt mål at forvaltningen i den grad det er formålstjenlig skal skje lokalt fra 2006.

For å realisere målet om driftsplanbasert villaksforvaltning, har rettighetshavernes interesseorganisasjoner bidratt med stor ressursinnsats. Dette være seg faglig rådgivning, kompetanseheving (kurs, seminarer osv.), sekretærfunksjoner, motivering, m.m. Norske Lakseelver utarbeidet første utgave av håndboken i driftsplanlegging i 1997, og har i tillegg utarbeidet håndbok i fisketurisme i laksevassdrag (1999) samt arrangert fylkesvise kurs i perioden 1996-97. Norske Lakseelver har også deltatt i arbeidsgruppene om rettighetshavernes organisering, som ble opprettet av Direktoratet for naturforvaltning. Organisasjonen deltar med foredrag på en lokale møter og kurs og bistår elveeierlag med veiledning per telefon og e-post. I perioden 1997-1999 gjennomførte Norges Skogeierforbund (NSF) og Norges Bondelag (NB) det 3-årige prosjektet "Lokal forvaltning og driftsplanlegging av vilt- og fiskeressursene". Fokus var på organisering av samarbeid mellom rettighetshavere, planarbeid og næringsutvikling. Da prosjektet var ferdig gjensto mye arbeid innenfor organisering, planarbeid og næringsutvikling. Ett nytt 3-årig prosjekt i regi av NSF og NB ble etablert; prosjekt "Næringsutvikling og driftsplanlegging i utmark". Norsk institutt for naturforskning (NINA) utarbeidet i 2006 en [status for driftsplanarbeidet](#). De slår her fast at 60 % av alle vassdragene med samlet fangst av laks over 100 kg, hadde pr 1/1-06 en ferdig eller påbegynt driftsplan, mens 82 % av vassdragene med samlet fangst av laks over 1 000 kg, hadde en ferdig eller påbegynt driftsplan. Følgelig er det revisjon av eksisterende plan, oppgaven de fleste elveeierlag står foran nå framover. Før planen revideres vil det imidlertid være hensiktsmessig å vurdere om organiseringen av rettighetshaverne i de enkelte vassdrag er god nok.

Et vesentlig suksesskriterie for gjennomføring av lokal forvaltning, er nemlig at rettighetshaverne er organisert i hensiktsmessige enheter. I dag er de aller fleste rettighetshavere organisert frivillig i elveeierlag, uten at det er brukt flertallsvedtak for å gjennomføre organiseringen. Pr 2006 har kun et 20-talls vassdrag en forpliktende organisering eller er inne i en prosess for å få dette til. I uforpliktende organiserte vassdrag oppleves det ofte problematisk at noen rettighetshavere velger å stå utenfor organisasjonen og at de på den måten ikke bidrar til fellesoppgaver rundt forvaltningen. Samtidig stiller myndighetene krav om en forpliktende organisering for at rettighetshaverne skal overta ansvaret for forvaltningen, herunder faststette fiskeregler i vassdraget.

Prosessen for å komme fram til en forpliktende organisering, kan være tidkrevende. Det vil derfor være hensiktsmessig at lagene kommer i gang med prosesser rundt dette så raskt som mulig. Først når man har oppnådd den ønskede organiseringen, kan man starte arbeidet med å utarbeide/revidere driftsplanen. Planen skal være organisasjonens arbeidsdokument.

Denne veilederen er ment å fungere som et hjelpemiddel når elveeierlagene nå skal ta organiseringen opp til vurdering. Veileder for selve planarbeidet vil komme senere.

Takk til Direktoratet for Naturforvaltning for konstruktive tilbakemeldinger! Ingar Aasestad har ført dette dokumentet i pennen.

Innhold

FORORD	2
1. DRIFTSPLANLEGGING OG AKTØRENE I FISKEFORVALTNINGEN	5
1.1. Bakgrunn for organisering og driftsplanlegging i vassdrag.....	5
1.2. Driftsplankonseptet	5
1.3. Status for driftsplanarbeidet.....	5
1.4. Erfaringer fra utarbeidelse av driftsplaner og forvaltning basert på planer	6
2. JURIDISK GRUNNLAG, ANSVAR OG ROLLEFORDELING.....	7
2.1 Ansvar for organisering og driftsplanlegging	7
2.2. Gjeldende regelverk for grunneierorganisering og driftsplanlegging i laksevasdrag	7
2.2.1 Lakse- og innlandsfiskeloven § 25	8
2.2.2. Rettighetshaverorganisering	8
2.2.3 Myndighetsfordeling.....	9
3. ORGANISERING AV RETTIGHETSHAVERNE	11
3.1 Andelsfastsettelsen.....	11
3.1.1. Avklaring av rettighetsforhold.....	12
3.1.2. Andelsberegning	13
3.2 Flertallsvedtaket.....	14
3.3 Organisering ved hjelp av Jordskifteretten	15
3.3.1 Saksgang ved jordskifte	16
3.3.2 Kostnader ved jordskifte.....	17
3.4 Framgangsmåte ved forpliktende organisering, hovedpunkter.....	18
3.5 Vedtekter for to hovedtyper organisering av elveeierlag.....	20
3.5.1 Selskapsformer	20
3.6 Rådgivende organer - etablering og funksjon.....	20
3.6.1 Lokale fagråd.....	21
3.6.2 Regionale fagråd.....	21
Vedlegg 1. Vedtekter for elveeierlag hvor laget står for omsetningen av fiske	22
Vedlegg 2. Vedtekter for elveeierlag hvor omsetningen av fiske skjer hos den enkelte fiskerettshavere eller gjennom valdsamarbeid.....	28
Vedlegg 3. Vedtekter for Suldalslågen forvaltningslag.....	32

1. Driftsplanlegging og aktørene i fiskeforvaltningen

1.1. Bakgrunn for organisering og driftsplanlegging i vassdrag

Stortinget ga i 1996 miljøforvaltningen i oppdrag å styrke den lokale vilt- og fiskeforvaltningen gjennom å overføre mer myndighet og ansvar til kommuner og rettighetshavere ([St. prp. nr. 1\(1996-97\)](#)). Når det gjelder fiskeforvaltningen spesielt, er det et uttalt mål at forvaltningen i den grad det er formålstjenlig skal skje lokalt fra 2006.

I forbindelse med innføring av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, bekreftet Stortinget at driftsplanbasert forvaltning av laksevassdrag skulle videreføres framover og at spesielt organisering av rettighetshaverne i mer hensiktsmessige enheter skulle ha fokus ([St.prp. Nr. 79 \(2001-2002\)](#)). Det ble samtidig understreket at slike enheter skal være juridisk og økonomisk forpliktende slik at myndighetene kan forholde seg formelt til rettighetshaverne i et fiskeområde.

1.2. Driftsplankonseptet

Omlegging til lokal forvaltning av vilt og fisk innebærer at kommunene og rettighetshaverne får et større ansvar i forvaltningen av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene. I tillegg skal også brukerne og eventuelle andre aktører trekkes mer inn i forvaltningen. Målsettingen er å få til en bedre økonomisk utnyttelse av utmarksressursene enn i dag, og å sikre allmennheten adgang til jakt og fiske. Ressursene skal utnyttes på en bærekraftig måte og det biologiske mangfoldet skal bevares. Det viktigste virkemidlet er overgangen til lokal driftsplanbasert forvaltning.

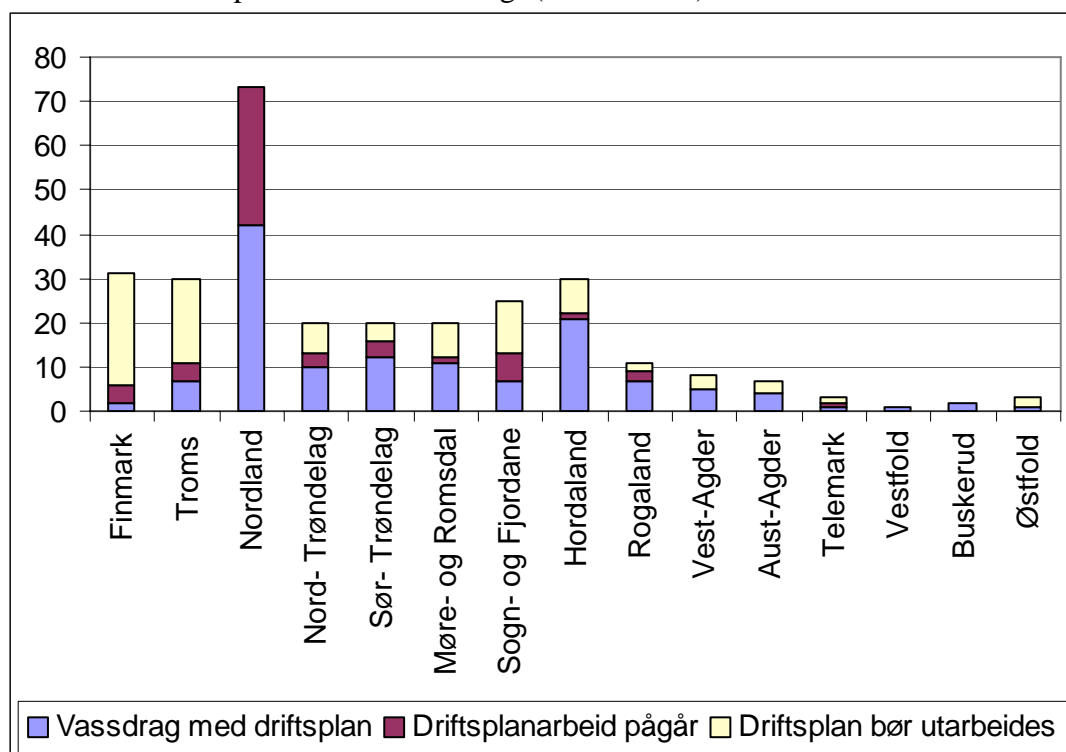
Driftsplankonseptet innebærer at rettighetshaverne selv har ansvaret for å organisere seg og utarbeide driftsplaner for mer rasjonell forvaltning og økonomisk drift av vilt- og fiskeressursene. I tillegg bør brukerne engasjere seg i driftsplanarbeidet og utføre oppgaver i den praktiske forvaltning. Kommunene skal være et sentralt og aktivt offentlig forvaltingsorgan innen vilt- og fiskeforvaltning, innarbeide vilt- og fiskeforvaltning i kommunale planer og bistå grunneierne i driftsplanarbeidet. Nasjonale og regionale myndigheter skal sette rammer for forvaltning av vilt- og fiskeressursene og påse at nasjonale mål nås.

1.3. Status for driftsplanarbeidet

En undersøkelse Norske Lakseelver og Norges Skogeierforbund gjennomførte i 2004, viste at de fleste vassdrag med fiskebestander av en viss størrelse, hadde etablert en eller annen form for felles forvaltning og utarbeidet driftsplan (figur 1) ([NSF og NL 2004](#)).

Mer konkret hadde halvparten av alle lakseførende vassdrag som er aktuelle for driftsplanbasert forvaltning, i 2004 utarbeidet driftsplaner. I tillegg var mange i ferd med å utarbeide planer, slik at vi kan regne at om lag 70 % av vassdragene nå etter hvert forvaltes etter driftsplan. I Direktoratet for naturforvaltnings lakseregister er det ført opp ca 450 lakseførende vassdrag med egen laksestamme. I mange av disse vassdragene er fangstene små og behovet for egen driftsplan er lavt. Det er rimelig å anta at det kun er 286 vassdrag hvor det er behov for å utarbeide driftsplan. Det gjenstod da i 2004

å utarbeide driftsplaner i 72 vassdrag (28 %).

Figur 1. Figuren viser antall lakseførende vassdrag i hvert fylke hvor rettighetshaverne pr 2004 hadde utarbeidet driftsplan, hvor rettighetshaverne var i gang med å utarbeide driftsplan og hvor rettighetshaverne burde utarbeide driftsplan.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) utarbeidet i 2006 en tilsvarende [status for driftsplanarbeidet](#). De slår her fast at 60 % av alle vassdragene med samlet fangst av laks over 100 kg, hadde pr 1/1-06 en ferdig eller påbegynt driftsplan, mens 82 % av vassdragene med samlet fangst av laks over 1 000 kg, hadde en ferdig eller påbegynt driftsplan. Følgelig er det revisjon av eksisterende plan, oppgaven de fleste elveeierlag står foran nå framover.

1.4. Erfaringer fra utarbeidelse av driftsplaner og forvaltning basert på planer

Rettighetshaverne har lagt ned en betydelig innsats for å utarbeide driftsplaner. Det generelle inntrykket er at det meste av ressursene har gått med til følgende oppgaver:

- 1) Organisering.
- 2) Prosess med kommunen, fylkesmanne, regulant, JFF, oppdrett, m.m.

- 3) Sammenstilling av faglig kunnskap om vassdraget og fiskestammene

Tilsvarende er det brukt lite ressurser på å definere tydelige mål og utarbeide konkrete tiltak i vassdraget der ansvarsfordeling, tidsplan, finansiering, etc. er tilstrekkelig klargjort. Trolig er én årsak til dette at driftsplanbasert forvaltning er nytt. Mye tid må derfor brukes på mobilisering, kunnskapsinnsamling og prosess/møter internt og med øvrige aktører.

Én hovederfaring så langt er likevel at rettighetshaverne gir uttrykk for at det har vært nyttig å utarbeide driftsplan og at driftsplanen mange steder har styrket lokal forvaltning og forbedret bestandsforvaltningen.

Neste generasjons driftsplaner kan i stor grad bygge på det arbeidet som er lagt ned i eksisterende planer. Det er viktig å holde fokus på planen som et kortfattet og effektivt arbeidsverktøy med fokus på mål

og tiltak framfor detaljer. En må regne med at de eksterne finansieringsmulighetene nok

vil være mindre en tilfelle var for de første driftsplanene.

2. Juridisk grunnlag, ansvar og rollefordeling

2.1 Ansvar for organisering og driftsplanlegging

De offentlige fiskeforvaltningsorganene har ansvaret for å gi overordnede mål og rammer som driftsplanleggingen må følge. Den offentlige fiskeforvaltning bør også gi råd og eventuell faglig bistand ved utarbeidelsen av driftsplaner for fisk da en rekke av de tiltak som det kan være aktuelt å foreslå i en driftsplan, krever tillatelse fra offentlige myndigheter. Slik tillatelse gis ved enkeltvedtak eller ved forskrift. Myndighetene kan pålegge rettighetshaverne å organisere seg ([§ 25 i laks- og innlandsfiskeloven](#)). De kan utarbeide driftsplan på eget initiativ (§ 25) hvis rettighetshaverne ikke makter oppgaven, samt pålegge rettighetshaverne å utføre tiltak etter planen (§28). Fiskerettshaverne kan også pålegges å gi et bedre tilbud til fiske ved utleie eller kortsalg når allmennheten ikke har rimelig adgang til fiske (§27). Departementet kan kreve bruksordning etter jordskifteloven når ingen av partene krever det, eller når resultatet av minnelig ordning ikke er hensiktsmessig (§ 25 i Lov om laksefisk og innlandsfisk)¹.

Fiskerettshaverne har hovedansvaret for driftsplanleggingen og må ha oversikt over de lover og forskrifter som gjelder. De bør imidlertid samarbeide med offentlige myndigheter og aktuelle organisasjoner. Fiskerettshaverne har ansvaret for organiseringen av elveeierlag og fellesorgan mellom flere lag i samme vassdrag. Offentlige myndigheter skal ikke godkjenne en frivillig organisering av fiskerettshaverne og fiskerettshaverne kan stort sett bestemme fremgangsmåte og vedtekter. Det er imidlertid viktig at vedtektene inneholder

bestemmelser som gjør det mulig å fatte vedtak som er bindende for alle. Organiseres fiskerettshaverne ved flertallsvedtak, må innkalling og fremgangsmåte følge [«forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om flertallsvedtak mv»](#) etter § 25 i lakse- og innlandsfiskeloven.

Jeger- og fiskerforeninger er etter loven ikke tillagt oppgaver i fiskeforvaltningen. Foreninger som med grunnlag i langsiktige leieavtaler, hvor de er overlatt ansvaret for forvaltningen av fiske innen deler av vassdraget, bør delta i planprosessen sammen med fiskerettshaverne. Lokale fiskerforeninger gis anledning til å delta i planprosessen, selv om de ikke forvalter fiske i vassdraget.

Jordskifteretten kan avklare rettighetsforholdene i planområdet for fiskerettshaverne i forbindelse med organisering og planlegging, og for gjennomføring av driftsplan kan jordskifteretten fastsette bruksordning etter [jordskifteloven](#).

2.2. Gjeldende regelverk for grunneierorganisering og driftsplanlegging i laksevassdrag

Regelverket for organisering av rettighetshavere i vassdrag er nedfelt i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk § 25, og [forskrift](#) 3. mai 2000 nr. 378 om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag. Bestemmelsen i § 25 i lakse- og innlandsfiskeloven regulerer i tillegg driftsplanlegging i vassdrag.

¹ Delegerert Fylkesmannen

2.2.1 Lakse- og innlandsfiskeoven §25

[§ 25 i laks- og innlandsfiskeoven](#) omhandler organisering og drift av vassdrag og driftsplaner i vassdrag. Etter bestemmelsens første ledd skal fiskeforvaltningen arbeide for felles organisering for å fremme en forsvarlig og rasjonell forvaltning av fiskeressursene. Bestemmelsen legger vekt på at en god forvaltning av fiskeressursene ofte forutsetter et nært samarbeid mellom fiskerettshaverne. Fiskerettshaverne har etter § 25 annet ledd en plikt til å gå sammen om felles forvaltning der utnyttelsen av fiskeressursene tilsier det. Det er ikke spesifisert nærmere når plikten inntreffer, dette beror på skjønn som i første omgang må utøves av fiskerettshaverne selv. Fiskerettshaverne skal selv stå for organiseringen av arbeidet, om nødvendig med bistand fra fiskeforvaltningen.

For å unngå at en enkelt eller noen få rettighetshavere stiller seg i veien for felles forvaltning, kan flertallet av fiskerettshaverne beslutte at fiskeressursene skal forvaltes i fellesskap. Flertallet regnes etter den enkeltes andel i fisket, og dersom vedtaket er fattet etter bestemmelsene gitt i, eller i medhold av loven, er vedtaket bindende for mindretallet. Dersom det er nødvendig, kan miljøvernmyndighetene gi pålegg om at fiskerettshaverne skal gå sammen om felles forvaltning av fiskeressursene. Myndigheten til å gi slikt pålegg ligger hos fylkesmannen. I DN's oversendelse av [rapport fra arbeidsgruppe](#) om fiskerettshavernes organisering ved lokal, driftsplanbasert forvaltning til Miljøverndepartementet, gis i [følgebrevet](#) en vurdering av når et slikt pålegg kan være aktuelt:

”Denne hjemmelen bør, om nødvendig, benyttes i alle vassdrag hvor staten bidrar med betydelige økonomisk midler på tiltakssiden, for eksempel forsured vassdrag som kalkes med statlige midler og vassdrag som behandles mot lakseparasitten

G.salaris. I tillegg bør et slikt pålegg som hovedregel gis for vassdrag som inngår i ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.”

Bestemmelsens tredje ledd regulerer utarbeidelse av driftsplan. Driftsplan skal utarbeides når det finnes hensiktsmessig. Bestemmelsen beskriver hva en driftsplan bør inneholde. Planen bør omfatte alle forhold av betydning for felles forvaltning av fiskeressursene. § 25, fjerde ledd, regulerer fordelingen av inntekter og utgifter. Dette skal skje etter rettighetshavernes andel i fisket. Etter § 25, femte ledd, kan det kreves bruksordning etter jordskifteloven for gjennomføring av driftsplan.

2.2.2. Rettighetshaverorganisering

Etter at loven ble vedtatt er det utgitt flere utredninger i regi av interesseorganisasjonene og forvaltningsmyndighetene med tilrådinger og utdypinger til gjeldende regelverk rundt organisering av rettighetshavere. I 1999 ble det gjennomført en utredning om innholdet i bestemmelsen i lakse- og innlandsfiskeoven § 25; *”Innstilling om flertallsvedtak og andeler etter § 25 i lov om laksefisk og innlandsfisk”* (DN-notat1999-3). Utredningen gir tilrådinger i forhold til tolkning av bestemmelsen og inneholder forslag til og eksempel på metode for beregning av andeler i fisket. [Forskriften](#) av 3. mai 2000 nr. 378 om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag ble utarbeidet på bakgrunn av denne rapporten.

En ny arbeidsgruppe om fiskerettshavernes organisering ved lokal driftsplanbasert forvaltning ble opprettet på oppdrag fra Miljøverndepartementet i 2002. Miljøverndepartementet viser i oppdragsbrevet til DN at erfaringer fra driftsplanprosjektet har vist at organisering, særlig i laksevassdrag, ofte er en svært tid- og ressurskrevende prosess. De nåværende reglene for obligatorisk organisering og flertallsvedtak i § 25 i lakse-

og innlandsfiskeloven, er dessuten tungvinte og lite hensiktsmessige. Dagens ordning, som i utgangspunktet er basert på frivillighet, er derfor etter departementets mening utilstrekkelig. De pågående omstillingsprosessene i fiskeforvaltningen tilsier at rettighetshaverne må være organisert i hensiktsmessige enheter som kan ivareta rettighetshavernes oppgaver. Slike enheter må være juridisk og økonomisk forpliktende slik at myndighetene kan forholde seg formelt til rettighetshaverne i et fiskeområde ved en slik enhet. Dette er en forutsetning for å få gjennomført planene om omlegging til lokal og driftsplanbasert forvaltning.

[Rapporten fra arbeidsgruppa](#) ble ferdigstilt i 2004. Arbeidsgruppen foreslår at det stilles krav om organisering ved bruk av flertallsvedtak for rettighetshavere som ønsker å få overført myndighet og ansvar for lokal forvaltning av fiskeressursene i vassdraget. Arbeidsgruppen mener dagens system i størst mulig grad må legges til grunn for organiseringen, og henviser til det arbeid som allerede er gjort både fra organisasjonenes, rettighetshavernes og forvaltningsmyndighetenes side når det gjelder organisering og bruk av flertallsvedtak. Arbeidsgruppen går ikke inn for obligatorisk organisering. Det må fortsatt legges vekt på frivillige ordninger, både ved andelsfastsettelse og ved selve organiseringen, men det kreves at organiseringen følger en fastlagt prosess for å være juridisk bindende for alle rettighetshavere i vassdraget. Den største utfordringen etter dagens system er beregning av andeler i fisket. Arbeidsgruppen foreslår at det etableres en frivillig ordning hvor rettighetshaverne har mulighet til å benytte en sakkyndig person til å forestå andelsfastsettelsen, dersom rettighetshaverne selv ikke kommer til enighet om dette. Andel i fisket legges til grunn for stemmegivningen og for fordeling av utgifter til drift av organisasjonen, oppsyn og andre nødvendige tiltak. Andelsberegningen kan bringes inn for

jordskifteretten, men legges til grunn for stemmegivning og utgiftsfordeling inntil resultatet fra en eventuell behandling i jordskifteretten foreligger.

2.2.3 Myndighetsfordeling

Laks- og innlandsfiskekloven har som formål å sikre at naturlige bestander av anadrome laksefisk, innlandsfisk og deres leveområder forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Innenfor disse rammer skal loven gi grunnlag for utvikling av bestandene med sikte på økt avkastning, til beste for rettighetshavere og fritidsfiskere (§ 1). Loven innførte i 1993 fredningsprinsippet for anadrome laksefisk (§ 4). Dette innebærer at fiske etter anadrome laksefisk som utgangspunkt er forbudt, og at det må åpnes særskilt for fiske gjennom forskrifter til loven.

Loven gir i § 33 hjemmel for å åpne for fiske når det er forsvarlig ut fra en vurdering av formålet. Det er åpnet for fiske etter anadrome laksefisk ved kgl. res 20. juni 2003 nr. 736. Det fremgår av [åpningsforskriften](#) hvilke redskaper som er tillatt for fiske etter anadrome laksefisk i sjø og i vassdrag. Nærmere bestemmelser om definisjon, utforming og bruk av redskaper er gitt av Direktoratet naturforvaltning i [forskrift 25. februar 2003 nr. 256](#). Myndighet til å regulere fisket er delt mellom Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmannen.

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter reguleringer i sjø, og fylkesmannen fastsetter reguleringer i vassdrag. Det er [fastsatt forskrift i sjø](#) gjeldene for fiskesesongene 2003-2007. Det er også fastsatt fylkesvise fem-års forskrifter for vassdrag i samme periode. Forut for fastsettelse av forskrifter for perioden 2003-2007, ble det utarbeidet retningslinjer fra Direktoratet for naturforvaltning om regulering av fisket. Retningslinjene legger til grunn at i vassdrag med tilfredsstillende lokal organisering skal forslag til fiskeregler

for vassdraget utarbeides lokalt dersom det er vilje til dette. I de tilfeller hvor forslag til fiskeregler utarbeides lokalt, må fylkesmannen foreta en vurdering av hvilke bestemmelser som skal tas inn i den offentligrettslige forskriften, og hvilke bestemmelser som skal gis som lokale fiskeregler av rettighetshaverne selv. Det følger av retningslinjene at de samlede fiskereglene for vassdraget skal sikre et forsvarlig beskatningstrykk, og at tillatt fisketid skal ses i sammenheng med eventuell bruk av andre virkemidler. Andre virkemidler enn sesonglengde må kunne antas å ha en klar effekt på fiskeuttaket dersom de skal ha betydning i reguleringssammenheng.

Fylkesmannen skal bare gripe inn med endringer i rettighetshavernes forslag til fiskeregler dersom det er åpenbart at direktoratets målsettinger eller retningslinjer ikke er fulgt opp. Ved utarbeidelse av lokale forslag til fiskeregler skal kommunen og viktige brukerinteresser, slik som sportsfiskeinteressene, gis anledning til å

medvirke i prosessen. Det er imidlertid rettighetshaverne som fatter endelig beslutning om hvilket forslag som skal fremmes for fylkesmannen. Disse retningslinjene er lagt til grunn ved fastsettelse av gjeldende forskrifter som ble vedtatt forut for fiskesesongen 2003.

Etter retningslinjene fra Direktoratet for naturforvaltning foreligger det tilfredsstillende lokal organisering når det finnes ett aktivt organ for fiskerettshaverne i vassdraget. Grunneierorganet skal i prinsippet representere alle fiskerettshaverne og kunne ta beslutninger som er bindende for hele vassdraget. I tillegg skal det være etablert et godt forvaltningsopplegg for den anadrome strekningen av vassdraget. Dette innebærer en tilfredsstillende fangststatistikk, oppsyn med fiske og helst også et opplegg for vurdering av utviklingen i bestandssituasjonen. I vassdrag der det ikke er god nok lokal forvaltning skal fylkesmannen som hovedregel bruke fisketid som virkemiddel i reguleringene.

3. Organisering av rettighetshaverne

Et vesentlig suksesskriterie for gjennomføring av lokal forvaltning, er at rettighetshaverne er organisert i hensiktsmessige enheter. I dag er de aller fleste rettighetshavere organisert frivillig i elveeierlag, uten at det er brukt flertallsvedtak for å gjennomføre organiseringen. Pr 2006 har kun et 20-talls vassdrag en forpliktende organisering eller er inne i en prosess for å få dette til. I uforpliktende organiserte vassdrag oppleves det ofte problematisk at noen rettighetshavere velger å stå utenfor organisasjonen og at de på den måten ikke bidrar til fellesoppgaver rundt forvaltningen. I dag har fylkesmannen myndighet til å regulere fisket i vassdragene etter nærmere retningslinjer gitt av Direktoratet for naturforvaltning. Denne myndigheten det er aktuelt å overføre til rettighetshaverne. Samtidig forutsettes det at rettighetshaverne får ansvaret for oppsyn, informasjon om fiske og fiskeregler, fangstrapportering og overvåking². Ved overføring av ansvar og myndighet av denne art, er det viktig at vassdraget har et ansvarlig organ som kan forplikte samtlige rettighetshavere. Begge disse to nevnte forhold, tilsier at det nå er et behov for å etablere en forpliktende organisering i de fleste laksevassdrag. Saksgangen mot et forpliktende organisert lag beskrevet under, tar utgangspunkt i realiteten i de aller fleste laksevassdrag; at det allerede finnes et uforpliktende organisert lag av rettighetshavere.

En **forpliktende organisering** kan oppnås på to måter;

1. **flertallsvedtak**
etter [Laks- og innlandsfiskeloven](#)
2. **jordskifteretten**
etter [Jordskifteloven](#)

² Rapport fra arbeidsgruppen om fiskerettshavernes organisering ved lokal driftsplanbasert forvaltning (2005)

I begge tilfeller forutsettes imidlertid at man først kommer fram til den enkelte rettighetshavers andel i fisket.

Paragraf 6 i [forskriften](#) om gjennomføring av flertallsvedtak åpner imidlertid for at det kan gjennomføres et **midletidig flertallsvedtak** for etablering av felles forvaltning, selv om andelene på det tidspunktet ikke er fastsatt. På denne måten kan man få stablet en organisasjon på beina i løpet av kort tid uten å måtte vente på tidkrevende rettsutgreiinger. Det stilles imidlertid krav om at et overveiende flertall slik at det er sikkert at vedtaket også vil få flertall når andelene er fordelt. Vedtaket er da forpliktende for rettighetshaverne inntil nytt vedtak blir fattet, men ikke for en lengre periode enn 5 år. Midlertidig vedtak kan ikke forlenges. Andel i fisket legges til grunn for stemmeandel og for fordeling av utgifter til drift av organisasjonen, oppsyn og andre tiltak.

3.1 Andelsfastsettelsen.

Som nevnt ovenfor, må den enkeltes andel i fisket som utgangspunkt være avklart før det fattes flertallsvedtak om felles organisering. Den enkelte rettighetshavers andel i fisket kan ikke fastsettes ved flertallsvedtak, da flertallet skal regnes etter den enkeltes andel i fisket. Dersom samtlige rettighetshavere er enige om andelsfastsettelsen, kan dette legges til grunn ved organiseringen. Andelsfordeling må da formaliseres ved bindende avtale. Avtalen må inneholde en bestemmelse om revisjonsadgang, men bør i utgangspunktet gjelde for minst 10 år.

Dersom rettighetshaverne ikke selv kommer til enighet om andelsfastsettelsen, må den enkelte rettighetshavers andel i fisket etter dagens regelverk fastsettes av jordskiftedomstolene³. Tabellen inneholder

³ Arbeidsgruppen om fiskerettshavernes organisering ved lokal driftsplanbasert forvaltning foreslår at det i

Hva påvirker sannsynligheten for at rettighetshaverne selv kommer fram til andelene:

	forenkler	vanskeliggjør
Rettighetsforhold	Klarlagt, ingen tvister	Uavklarte rettighetsforhold
Fiskemuligheter	Forholdsvis ensartede i hele vassdraget	Enkelte fiskeplasser er mye bedre en resten av vassdraget
Andeler fastsatt i f.m. reguleringsskjønn	Andeler er nylig utarbeidet	Andelsberegningen er foretatt for lenge siden eller er ikke utarbeidet
Konflikter	Rettighetshaverne er stort sett enige om forvaltning	Det er store konflikter knyttet til for eksempel fiskeregler

momenter som utgangspunkt for en vurdering av hvor store ressurser det skal legges ned i forsøk på å komme fram til en frivillig avtale om andelsfastsetting. Uansett bør det i det minste gjøres et forsøk på å komme fram til en frivillig andelsfastsetting. I følge ”[Forskrift](#) om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag etter lov om laksefisk og innlandsfisk § 25” av 3. mai 2000 nr. 378, initieres denne prosessen ved at minst en femtedel av de fiskeberettigede, regnet etter den enkeltes andel i fisket, krever et slikt møte, jf. forskriften § 2 første ledd annet punkt. Arbeidsgruppen om fiskerettshavernes organisering ved lokal driftsplanbasert forvaltning (2005) peker på at den enkeltes andel i fisket sjelden vil være avklart på dette tidspunktet. Arbeidsgruppen foreslår at forskriften endres slik at 1/5 av rettighetshaverne i vassdraget skal kunne kreve at det igangsettes en prosess med felles organisering av vassdraget som mål. Inntill videre må dette løses ved at så mange av rettighetshaverne står bak kravet om møte, at det ikke er tvil om at disse vil utgjøre minst 1/5 av andelene når disse foreligger. Rent praktisk kan dette løses ved at spørsmålet om organisering tas opp til behandling i det allerede eksisterende lagets årsmøte.

3.1.1. Avklaring av rettighetsforhold

Før andeler kan beregnes, er det en forutsetning at en har en oversikt over hvem som eier hva i vassdraget. I Norge er retten til jakt og fiske nedfelt i grunneierretten.

tillegg etableres en ordning med bruk av sakkyndig til å forestå andelsfordelingen. Bruk av sakkyndig i andelsfastsettelsen vil også være en frivillig ordning, og det må være en forutsetning at et flertall av rettighetshaverne er enige om dette.

Dette prinsippet har som fordel at grunneieren har egen nytte av å ta hensyn til viltet og fisken ved utøvelse av skog- og jordbruk. Bestemmelsen om at grunneieren har enerett til laksefiske ble allerede nedfelt i Kristian V's Norske Lov av 1687. Brudd på loven var belagt med bøter, og dessuten skulle grunneieren ha skadebot.

Grunneiers rett til fiske er omtalt flere steder i lakse- og innlandsfiskeloven. Det første stedet er i lovens formålparagraf. Det er videre fastslått i lovens §16 og §17 at fiskeretten i vassdrag er tillagt grunneieren. I sjøen har grunneieren enerett til fiske etter anadrome laksefiske med faststående redskap så langt hans grunn går. Fritidsfiske i sjøen med stang og håndsnøre er et allemannsfiske. Det er videre trukket opp egne lovbestemmelser knyttet til fiske i bygdeallmenninger (§ 21), fiske på statsgrunn (§ 22) og fiske på kommunal grunn (§ 23). For fiske i sameier gjelder bestemmelsene i lov om sameie av 18 juni 1965. Grunneierretten til fiske er gitt med den rettsoppfatning at fiskeretten i vassdrag hører til den eiendom som eier strandlinjen til vassdraget.

Unntak fra denne hovedregelen finner vi der fiskeretten er skilt fra eiendommen fra gammelt av (før 1964), eller der fisket er fritt (for eksempel fritt midtparti i Mjøsa). Paragraf 18 i lov om lakse- og innlandsfisk sikrer videre barn under 16 år i perioden f.o.m. 1 januar t.o.m. 20 august rett til gratis fiskekort for innlandsfiske der det selges fiskekort. Der det ikke er fiskekort kan barn fiske uten å måtte spørre grunneier om tillatelse. Dette gjelder ikke i de deler av vassdrag hvor det går laks, sjøaure eller sjørøye.

Fiske etter anadrome laksefisk utgjør en betydelig del av næringsgrunnlaget for landbruket, og er med på å styrke den økonomiske bæreevnen på det enkelte bruk. Det er derfor meget viktig å hindre at fiskeretten skilles fra grunneiendommen for lengre tid. I lov om lakse- og innlandsfisk er dette forholdet nærmere presisert i lovens § 19. Her heter det:

"Fiskerett som hører til fast eiendom kan ikke skilles fra eiendomsretten for lengre tid enn 10 år om gangen, uten når fiskerett følger bruksrett til eiendommen. Bestemmelsen i første ledd er ikke til hinder for at det ved avtale mellom flere grunneiere kan fastsettes at fisket helt eller delvis skal drives felles for mer enn 10 år. Bestemmelsen gjelder ikke ved jordskifte. Ved salg av statens jord i Finnmark kan fiskeretten holdes tilbake til fordel for allmennheten. Utleie av fiskerett til fordel for allmennheten kan med godkjenning av departementet avtales for lengre tid enn 10 år. Dersom bruksrett til fast eiendom overdras, får brukeren den fiskerett som hører til eiendommen når ikke annet er avtalt. Når mindre grunnstykker som tomter med eller uten bebyggelse, hager og liknende, fraskilles med tilhørende eiendomsrett ut i sjø eller vassdrag, kan det avtales at det ikke skal følge med fiskerett. Hvis parsellen ikke får eiendomsrett ut i sjø eller vassdrag, følger det ikke med fiskerett med mindre annet er avtalt."

Det første som må gjøres før en andelsfastsetting, er som nevnt å avklare rettighetsforhold. Den enkleste måten å danne seg et bilde av partene, er å ta utgangspunkt i økonomisk kart i M 1:5000. Dette kartgrunnlaget har inntegnede eiendomsgrenser anført med g. nr. og br. nr. på hver enkelt eiendom. Ved å liste opp de eiendommene som har strandlinje i vassdraget på begge sider, kan en gjøre seg opp en mening om hvilke eiendommer som har fiskerett. For å bringe klarhet i hvem som er eiere av de forskjellige gnr/brnr kan en henvende seg til kommunen. Kommunen

kan gi opplysninger om eierforhold etter oppdaterte eiendomsoversikter. For å være sikker på at de registrerte eiendommene som har strandlinje virkelig har fiskerett er det nødvendig å kontakte hver enkelt rettighets-haver. Dette kan gjøres ved å sende ut eget spørreskjema eller ved direkte kontakt.

Følgende forhold kan avdekkes ved en slik undersøkelse:

1. Om eiendommen har alle rettigheter til fiske på sin strandlinje i vassdraget.
2. Om andre eiendommer som ikke har selvstendig strandlinje i vassdraget har fiskerett på hovedbruket.
3. Om fiskeretten til landbrukseiendommen inngår i et sameie med flere eiendommer.
4. Om fiskeretten er frasolgt landbrukseiendommen på et tidligere tidspunkt.
5. Om det er uklare rettighetsforhold til fiske mellom fiskerettshaverne i vassdraget.

Der det er tvister, må disse oppfordres løst gjennom minnelige ordninger eller ved bruk av rettsapparatet. Tvistebehandling kan oppleves som en belastning på nabo- og vennsforhold mens saken står på. Tvister og uklarheter som aldri blir behandlet, kan imidlertid være en vel så stor belastning.

3.1.2. Andelsberegning

Alternative måter å fastsette andeler på, med konkrete eksempler for ulike typer vassdrag, er gjennomgått i utredningen "Innstilling om flertallsvedtak og andeler etter § 25 i lov om laksefisk og innlandsfisk" (DN-notat 1999-3) kapittel 7. Følgende faktorer kan legges til grunn:

1. Meter strandlinje
2. Oppfisket kvantum
3. Omsetning
4. Gyte- og oppvekstområder

Det er understreket at på tross av en omfattende praksis i fastsettelse av andeler i

jordskiftesaker, lar dette seg vanskelig overføre til nye vassdrag. Fastsettelsen må baseres på skjønsmessige vurderinger i det enkelte vassdrag. Andeler bør i sameier fordeles ned på det enkelte bruk hvis ikke sameie er registrert som en egen enhet i eiendomsregisteret. Dette for lettere å kunne følge opp manglende innbetaling av årsavgift.

3.2 Flertallsvedtaket

Flertallsvedtak regnet etter den enkelte rettighetshavers andel i fisket kan benyttes ved etablering av felles forvaltning, fastsettelse av vedtekter for fellesordningen og ved fastsettelse av bestemmelser for drift av vassdraget. Flertallsvedtak skal følge de bestemmelser som er nedfelt i gjeldende [forskrift](#) om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag. Dersom ikke annet bestemmes i vedtaket, vil felles forvaltning av vassdraget tre i kraft fra det tidspunkt flertallsvedtaket er fattet. Forskrift om gjennomføring av flertallsvedtak har bestemmelser om hva vedtekter for en fellesforvaltning skal inneholde. Vedtektene skal blant annet inneholde bestemmelser om styre for området, dets sammensetning, funksjonstid, kompetansetildeling og valgregler. Det skal også fastsettes regler for årsmøter og årsmøtevedtak, blant annet om ekstraordinært årsmøte, krav til innkalling, innkallingsprosedyre, årsmøtets beslutningsdyktighet og kompetanse m.v.

Bestemmelser for drift av vassdrag skal avklare forhold som regler for fiske, gjennomføring av fiskekultiveringstiltak samt fordeling av omkostninger. I tillegg til bestemmelser om selve driften av vassdraget kan flertallsvedtaket omfatte for eksempel felles fiskekortsalg og fordeling av inntekter av fiskekortsalg. Om dette skal tas med i fellesforvaltningen, vil være opp til rettighetshaverne selv, men i utgangspunktet bør "butikken" holdes utenfor. Unntaket er mindre vassdrag og reetablerte

laksevassdrag etter kalking hvor et felles opplegg for omsetting av fiske vil være hensiktsmessig (se kap. 3.3).

I en slik organisasjon basert på flertallsvedtak, vil et flertall få kompetanse til å forplikte et mindretall. Et sentralt utfordring blir da hvordan mindretallets rettigheter vernes. I Jordskifteverkets utredning omkring bruksordning⁴ er følgende listet opp i sammenhengen:

- Likhetsgrunnsetningen: Vedtaket må ikke medføre usakelig forskjell på rettighetene til flertallet og mindretallet
- Intensjonen med flertallsvedtaket må være fellesskapets beste og ikke flertallets egeninteresse
- Vedtak som gir flertallet urimelige fordeler til skade for mindretallet, må kunne settes til side.

Også i DN-notat 1999-3 tas mindretallsvernet opp til vurdering:

- Vedtak bør ikke i nevneverdig grad forrykke balansen mellom fiskerettshaverne m.h.t. fiskemuligheter og inntekter. Den enkelte rettighetshaver vil kunne få prøvet holdbarheten av ethvert vedtak ved rettslig skjønn. Det kan oppstå erstatningsplikt overfor den skadelidende part.
- Reguleringer som forrykker ballansen mellom rettighetshaverne må i tilfelle gjøres av Fylkesmannen
- Fellestiltak som klart er mer til fordel for enkelte, kostnadsberegnes etter hvilken nytte det har for den enkelte rettighetshaver (eks. bygging av fisketrapper)

⁴ "Bruksordninger etter jordskifteloven".
Jordskifteverket, 1996.

Ethvert flertallsvedtak kan prøves for domstolene, blant annet om vedtaket har medført usaklig forskjellsbehandling, og om intensjonen med flertallsvedtaket er i tråd med lovens bestemmelser. Prøving av flertallsvedtak skjer ved at det anlegges sak for de ordinære domstolene. Jordskifteretten kan ikke overprøve et flertallsvedtak fattet etter lakse- og innlandsfiskelovens bestemmelser. Dersom en eller flere rettighetshavere begjærer jordskiftesak kan jordskifteretten likevel vurdere om de vil foreta en bruksordning selv om det er fattet flertallsvedtak for vassdraget.

Etter lakse- og innlandsfiskelovens § 25 fjerde ledd, skal fordelingen av felles driftutgifter skje etter den enkelte rettighetshavers andel i fisket. Felles driftsutgifter som oppstår som følge av avgjørelser truffet av jordskifteretten kan inndrives gjennom namsmannen. Man har altså et rettslig grunnlag for kravet. Krav som oppstår på grunnlag av flertallsvedtak som treffes med hjemmel i lakse- og innlandsfiskeloven § 25 er ikke direkte tvangsgrunnlag, og eventuell rettslig inndrivelse av et krav må skje ved at man først skaffer et tvangsgrunnlag ved dom eller forlik⁵. Før laget går til rettslige skritt, kan det være lurt å prøve å få til minnelige ordning ved hjelp av forlikrådet.

3.3 Organisering ved hjelp av Jordskifteretten

Om ikke rettighetshaverne enes om andelsfastsettingen eller sannsynligheten for å få til en slik enighet er svært liten, er det fornuftig å søke hjelp fra Jordskifteretten. Jordskifteretten kan fastsette andeler og kan

⁵ Arbeidsgruppen om fiskerettshavernes organisering ved lokal driftsplanbasert forvaltning (2005), foreslår en lovendring i lakse- og innlandsfiskeloven slik at gyldig flertallsvedtak blir tvangsgrunnlag for utlegg. Dette innebærer at man ikke er nødt til å gå veien om en dom før man kan kreve inn midler til dekning av fellesforvaltningens utgifter fra de enkelte rettighetshaverne som omfattes av flertallsvedtaket

i tillegg foreta en bruksordning, herunder løse tvister om eiendomsrett, bruksrett og lignende som er nødvendig for å organisere bruken. Jordskifteverket har i den sammenheng gjort en utredning: *"Bruksordninger etter jordskifteloven"*, 1996. Nærmere om jordskifterettens kompetanse og arbeidsoppgaver i organiseringsprosessen er også beskrevet i utredningen *"Innstilling om flertallsvedtak og andeler etter § 25 i lov om laksefisk og innlandsfisk"* (DN-notat 1999-3) kapittel 4.2.

Om Jordskifteretten bare skal fastsette andelene eller foreta full bruksordning, vurderes av rettighetshaverne. Ved førstnevnte, må rettighetshaverne selv fastsette vedtekter gjennom flertallsvedtak etter at Jordskifteretten har fastsatt andelene. Det er også en mulighet at Jordskifteretten foretar en delvis bruksordning, d.v.s. fastsetter andeler og rammer for vedtekter. Det anbefales at jordskifteretten i første omgang kun rekvireres for fastsetting andelene. Det er flere forhold som taler for det. For det første kan det kanskje bli en større forståelse for prosessen med vedtektsfastsettelse og flertallsvedtak, om denne styres av rettighetshaverne selv. Det kan jo også skje at noen av partene i en jordskiftesak krever at utnyttelse av fiskeretten skal omfattes av dommen. Om jordskifteretten da velger å ta med "butikken" i dommen, kan dette gi et rigid system som låser den enkelte rettighetshavers utnyttelse av fiskeretten. Det vil jo også være slik at jordskifteretten kan trekkes inn igjen for avklaring av enkeltspørsmål som skulle oppstå underveis under rettighetshavernes arbeidet med vedtektene. På den andre siden, om det er store konflikter i vassdraget, kan det kanskje være lurt at jordskifteretten som en uhildet part også rekvireres for fastsetting av vedtektene.

Skiensvassdraget har vært gjennom en slik bruksordningssak. Vassdraget har spesielt mange rettighetshavere (over 500) fordi elva

renner gjennom byområder. For å holde kostnadene ved saken nede, anmodet rettighetshaverne jordskifteretten om ikke å gjøre rettsutgreiing, noe retten valgte å ta til følge. I og med at rettsutgreiingen ble utelatt, vil resultatet av jordskiftet ikke sementere rett til fiske for all framtid. Vedtektene ble da utformet slik at hvis det kommer til nye rettighetshavere, skal de kunne tre inn i vedtektssettet og bli med i elveeierlaget. Det ble forutsatt at det var grunneier som hadde fiskeretten. Om andre mener å ha rett til fisket er det der lagt opp til at dette skal avklares i hvert enkelt tilfelle i ettertid.

3.3.1 Saksgang ved jordskifte

Etter [jordskifteloven](#) er det nok at kun en rettighetshaver krever jordskiftesak. Det er viktig å merke seg at det er kun parter i saken (rettighetshavere) som kan rekvirere sak⁶. Det betyr altså at elvelag eller andre organisasjoner ikke har den muligheten. Dette kan løses ved at for eksempel styremedlemmene står som personlige rekvirenter. Disse sender da et brev til Jordskifteretten hvor det redegjøres for hva som kreves utredet og hvorfor. I den grad man har oversikt over rettighetshaverne i vassdraget, bør denne oversikten vedlegges (partsliste). Om det ønskes gjennomført full bruksordning, henvises til Jordskiftelovens §2 c, punkt 2:

”gi reglar om bruken i område der det ikke er sambruk mellom eigendomar, når jordskifteretten finn at det ligg føre særlege grunnar”.

Her menes eiendommer som ligger i et såkalt geografisk fellesskap, hvor det ikke er rettslig grunna sambruk mellom eiendommene⁷. Fiskeretter innenfor lakseførende del i samme vassdrag vil utgjøre i et slikt geografisk fellesskap hvor

alle rettighetshavere mer eller mindre er avhengig av hverandres disposisjoner. Den enkelte rettighetshaver har således interesser utover sitt begrensede fiskeområde. Disse forhold medfører at vilkåret ”*særlege grunnar*” i jordskifteloven §2 bokstav c, punkt 2 vil være oppfylt. Om man ønsker at Jordskifteretten kun fastsetter andelene, henvises jordskifteloven § 34 annet ledd; ”...fastsette delingsgrunnlaget for ulike slag bruk”.

Jordskifteretten vil så forkynne kravet om saken for alle potensielle rettighetshavere og vedlegge brevet fra rekvirentene. Jordskifteretten vil deretter kalle alle de parter de regner med saken angår, inn til et fremmingsmøte. Her må rekvirentene forklare hvilke problemer som ønskes løst og hvor omfattende saken bør være. De andre partene får deretter anledning til å framføre sitt syn. På bakgrunn av argumentasjonen framkommet på møtet og skriftlig argumentasjon for øvrig, vurderer jordskifteretten om saken skal avvises. Vi kjenner imidlertid ikke til at det så langt har skjedd i slike saker. Unntaket er der hvor elvelaget har fremmet saken, noe de som tidligere nevnt ikke har anledning til.

Det som ofte blir et spørsmål i sammenhengen, er om nytten er større en kostnaden for den enkelte eiendom⁸. I denne vurderingen inngår ikke partenes arbeid og kostnader, kun kostnader som pålegges etter jordskiftelovens §74. I denne sammenheng kan nytte være så mangt, ikke bare det som kan beregnes i økonomisk nytte. Det er bl.a. svært nyttig at alle rettighetshaver i et vassdrag er med i et felles lag som kan stå for felles kultivering, oppsyn, overvåkning, enhetlige og samkjørte smitteforebyggende tiltak og eventuell sykdomsbekjempelse. En felles organisering av rettighetshavere vil gjøre det enklere å gjennomføre tiltak for å optimalisere fiskebestanden.

Det neste som skjer, er at Jordskifteretten kartlegger rettighetsforholdene. Om det er

⁶ For uten Departementet jmf. Laks og innlandsfiskeoven §25, femte ledd. Denne adgangen er delegert fylkesmannen.

⁷ jf. Ot. prp. Nr 57 (1997-98) side 121, første spalte

⁸ Jordskifteloven §3 bokstav a

mange rettighetshavere, gjøres dette ofte gjennom sonevise rettsmøter. Der hvor det avdekkes rettsvister, løses Jordskifteretten disse særskilt ved dom. Denne dommen kan ankes inn for det ordinære rettsapparatet.

Når rettighetene er fastsatt, meddeles dette alle partene og forhandlingen rundt andelsfastsettelsen kan starte. Erfaringsmessig ønsker Jordskifteretten at det på forhånd gjøres en sondering av tilslutning til ulike alternativer og at ulike grupperinger nytter en felles talsmann. Dette for å forenkle rettsforhandlingene og på den måten få ned rettsgebyret. Det samme gjelder om Jordskifteretten også skal fastsette vedtektene. Dommen kan eventuelt påankes til jordskifteroverretten. Eksempel på vedtekter utarbeidet ved bruksordning i Suldalslågen er vist i vedlegg 3.

En av ankerpunktene mot bruk av Jordskifteretten, er at prosessen har tatt lang tid, i enkelte tilfeller opp til 7 år. Nå er imidlertid ventetiden før saken igangsettes maksimalt ett år. Hele prosessen tar i de største vassdragene for tiden rundt 2-3 år.

3.3.2 Kostnader ved jordskifte

Normalt betaler hver part 1,5 ganger rettgebyret etter at saken er avsluttet, d.v.s. pr. 2006 $1,5 \cdot 860 \text{ kr} = 1290 \text{ kr}$ ⁹. Organisering av laksevassdrag involverer som regel mange parter og totalsummen kan dermed bli stor. Erfaringer fra slike saker, viser at jordskifteretten derfor justerer gebyret betydelig ned. Hvordan dette fordeles på partene, er opp til jordskifteretten å vurdere. Utgangspunktet er Jordskiftelovens §76 som sier at kostnadene skal fordeles etter hvilken nytte det har for de ulike partene. Vanligst er at kostnadene fordeles etter de tildelte andelene, men det er eksempler på andre varianter; for eksempel ½ av det totale rettsgebyret deles likt på alle parter og andre ½ deles etter tildelte andeler.

⁹ Jordskifteloven §74

Kostnader med avklaring av lokale rettsvister vil komme i tillegg og kun belastes de involverte partene. I tvister har jordskifteretten anledning til å tilkjenne motpartens saksomkostninger (hovedsakelig advokatbistand) i og med at tvistemålslovens regler i disse tilfellene er gjort gjeldende for jordskiftesaker. For øvrig må den enkelte dekke sine eventuelle kostnader til juridisk bistand. I utgangspunktet skulle det ikke være nødvendig med advokatbistand i og med at det i stor grad legges opp til muntlige rettsforhandlinger.

Det er viktig å være klar over at rekvirentene må betale 5 ganger rettsgebyret i registreringsgebyr. I tillegg kan de bli avkrevd et forskudd i størrelsesorden 50 000 kr. Om saken skulle bli avvist, vil de få tilbake dette for uten et beløp 2 ganger rettsgebyret og i tillegg kostnader som måtte ha påløpt særskilt. Dette vil nok i tilfelle begrense seg til noen få tusen. Om Jordskifteretten tar saken, vil rekvirentene få tilbake registreringsgebyret og forskuddet for uten det rettsgebyret de til slutt idømmes. Forskuddsproblematikken er ofte løst ved at det eksisterende elvelaget har lånt ut disse pengene til rekvirentene. Bruk av Jordskifteretten kan kanskje virke kostbart, men i større, kompliserte vassdrag, kan en grunneierstyrt prosess fram mot et flertallsvedtak, også være svært arbeids- og ressurskrevende.

3.4 Framgangsmåte ved forpliktende organisering, hovedpunkter.

1.	Årsmøtet i det eksisterende laget behandler forslag om forpliktende organisering ¹⁰ .
2.	Laget informerer alle rettighets-havere om organiseringsprosessen.
3.	Laget skaffer en oversikt over rettighetsforhold. Rettstvister oppfordres løst.
4.	Laget kaller inn til foreberedende møte på vegne av minst 1/5 av rettighetshaverne.
5.	Det forsøkes oppnådd en 100% tilslutning til andelsberegning som formaliseres gjennom en skriftlig avtale med hver enkelt rettighetshaver.
6.	Om dette oppnås, følges forskrift om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag fram til vedtekter er vedtatt og forpliktende organisering er oppnådd.
7.	Om det ikke oppnås en forpliktende tilslutning til andelsberegning, melder for eksempel eksisterende styremedlemmer i laget saken inn for Jordskiftedomstolen.
8.	Jordskiftedomstolen avholder fremmingsmøte og vurderer om de vil avvise saken ¹¹ .
9.	Jordskifteretten kartlegger rettighetsforhold og avgjør eventuelle tvister.
10.	Laget kan arbeide fram ett eller flere forslag til andeler, men forslaget må fremmes av enkeltrettighetshavere.
11.	Jordskifteretten fastsetter andeler etter en rettsforhandling. Rettighetshaverne kan da eventuelt velge å fastsette vedtekter selv gjennom flertallsvedtak (pkt 6).
12.	Laget utarbeider forslag til vedtekter som fremmes av enkeltrettighetshavere.
13.	Jordskifteretten fastsetter vedtekter for laget etter rettsforhandlinger (bruksordning).

¹⁰ Årsmøtet vurderer om det er sannsynlig at det oppnås enighet om andelsberegning, eller om det er hensiktsmessig å gå rett til jordskifte (pkt 7). Om det er mange rettstvister, kan det også være hensiktsmessig å gå rett til jordskifteretten.

¹¹ Skjer svært sjelden i slike saker

Fordeler og ulemper ved de to organiseringsprosessene

	Lovgrunnlag	Fordeler	Ulemper
Flertallsvedtak	<ul style="list-style-type: none"> • Laks- og innlandsfiskeloven §25. • Forskrift om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rettighetshaverne har selv hånd om prosessen • Om det er enighet om andeler, kan prosessen gå raskt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan være svært arbeidskrevende i store vassdrag og det er ikke sikkert man enes om andeler slik at prosessen kan slutføres • Ikke direkte tvangsgrunnlag for utlegg. Må gå veien om dom eller forlik. • En rettighetshaver kan på hvilket som helst tidspunkt kreve bruksordning etter Jordskifteloven¹². Kan føre til at kontroversielle temaer ikke tas opp til behandling.
Jordskifte	<ul style="list-style-type: none"> • Bruksordning: Jordskifteloven §2 c, punkt 2 • Kun andelsfastsetting: Jordskifteloven § 34 annet ledd 	<ul style="list-style-type: none"> • Jordskifteretten oppfattes uhildet part • Juridisk grunnlag for innkreving av fellesutgifter • Gir et stabilt regime i minst 10 år • Rettighetsforhold avklares en gang for alle 	<ul style="list-style-type: none"> • Tidkrevende • Den enkelte rettighetshaver påføres et rettsgebyr.

¹² Jordskifteretten må da vurdere om de vil ta saken. Selv om de i prinsippet ikke kan gjøre en slik vurdering før saken er i gang, vil de nok likevel skjele litt over på hvordan vassdraget er organisert i dag.

3.5 Vedtekter for to hovedtyper organisering av elveeierlag

- 1 Elveeierlaget overtar disposisjonsretten til fiskeressursene for den enkelte rettighetshaver. Forvaltningen skjer etter årsmøtevedtak. Utbytte fordeles etter andelsprinsippet. Dvs at det enkelte medlem får utbytte etter sine andeler i fiske. I dette alternativet er det laget som omsetter laksefisket og utdeler utbytte til medlemmene. Normalvedtekter for denne type lag er vist i vedlegg 1.
- 2 Elveeierlaget organiseres som en overbygning hvor rettighetshaverne selv disponerer sitt fiske. Dette gjør at de forretningsmessige sidene ved laget faller bort i vedtektene. Medlemmene er underlagt fellesskapets regler når det gjelder forvaltningen av fiskeressursene i vassdraget; for eksempel fastsetting av fiskeregler, utarbeiding av driftsplan, fiskekultivering, overvåking mm. Medlemskapet innebærer at medlemmene må betale inn en driftsavgift til laget som dekker kostnadene til administrasjon og gjennomføring av de vedtak årsmøtet fatter. Elveeierlaget kan åpne opp for at de av medlemmene som ønsker det kan leie ut fiske gjennom laget. Vedtatt driftsplan og regler som laget fastsetter er forpliktende for medlemmene. Normalvedtekter for denne type lag er vist i vedlegg 2.

I alternativ 1 overtar elveeierlaget både ansvaret for forvaltningen og utnyttelsen av fiskeressursene. Denne organiseringsformen blir ofte brukt i mindre vassdrag.

Omsetningen av laksefiske foregår i de fleste større vassdrag som i alternativ 2. Den enkelte fiskerettshaver selger da laksefiske på eget vald, eller flere fiskerettshavere går sammen om å selge laksefiske langs en større strekning i elva, feks 2-3 km.

Oppbygningen av elveeierlagenes vedtekter må tilpasses de lokale forhold. Vedtektene skal være et verktøy for fiskerettshaverne, slik at de kan oppnå en optimal biologisk og økonomisk utnyttning av vassdraget. De fleste standardvedtekter virker kanskje unødige detaljerte og omstendelige. Dette skyldes ikke behovet i den daglige drift av laget, men erfaringer viser at eiendomssaker og spørsmål i tilknytning til samdrift kan bli svært innfløkte på kort tid dersom det oppstår uenighet. Da er det greit å kunne slå opp i rett paragraf og klare av problemet. Det er derfor viktig at vedtektene følger noen grunnleggende prinsipper. Vi anbefaler nye elveeierlag som skal stiftes eller elveeierlag som skal revidere sine vedtekter å bruke normalvedtektene i vedlegg 1 og 2, og tilpasse disse til lokale forhold.

3.5.1 Selskapsformer

Elveeierlaget kan organiseres på forskjellige måter. Det normale er at laget organiseres som et andelslag med begrenset ansvar (BA), dvs at medlemmene ikke har forpliktelser for lagets gjeld utover andelsinnskuddet. I noen tilfeller organiseres elveeierlag som et andelslag med solidarisk ansvar (ansvarlig selskap - ANS). Medlemmene i dette laget er solidarisk ansvarlig for lagets gjeld - en for alle, alle for en. Det kan også organiseres et andelslag med delt ansvar (DA). I disse lagene er det enkelte medlem bare ansvarlig for en viss del av lagets gjeld, ikke for hele gjelda slik som i ANS. I lag med begrenset ansvar skjer beskatningen av overskuddet både på lagets og medlemmenes hånd (som for aksjeselskaper). I lag med solidarisk ansvar og i lag med delt ansvar beskattes overskuddet (utbyttet) bare hos medlemmene.

3.6 Rådgivende organer - etablering og funksjon

I fiskeforvaltningen kan det etableres følgende rådgivende organer:

- Lokale fagråd Rådgivende organ for ett eller flere vassdrag.

- Regionale fagråd Rådgivende organ for fylker eller større kyst-/fjordområder.

I tillegg har DN oppnevnt et nasjonalt samarbeidsutvalg for laksefisk.

3.6.1 Lokale fagråd

Et lokalt fagråd er et rådgivende organ for vassdragets fiskerettshavere, den offentlige fiskeforvaltning og interesseorganisasjoner. Fiskerettshaverne som har et spesielt ansvar for fiskeforvaltningen i vassdraget må være godt representert i fagrådet. Fagrådet er et frivillig samarbeidsorgan som ikke har noen formell myndighet eller pålagte oppgaver. I fagrådet utveksles synspunkter og en søker å komme frem til felles problemløsninger og enighet om forvaltningsstrategi og tiltak. Der det er enighet i et slikt råd vil dette bli tillagt betydelig vekt av offentlige myndigheter.

Fagråd bør etableres der det lokalt er interesse for det, eller der offentlige myndigheter mener dette er nødvendig. Et fagråd bør komme i stand på frivillig grunnlag og deltagerne bør være enige om rådets sammensetning og mandat. De forskjellige organisasjoner og institusjoner som er representert i rådet peker ut selv sine representanter.

Et lokalt fagråd vil som regel ha ansvar for ett vassdrag. Enkelte steder vil det være hensiktsmessig at et fagråd etableres for flere mindre vassdrag. Fagrådet bør omfatte rettighetshavere, fritidsfiskeinteressene og offentlige myndigheter. Ut over dette settes rådet sammen etter behov, for eksempel med eventuelt reiselivsinteresser, kraftutbygger og sjølaksefiskere. I enkelte tilfeller har man erfart at det er vanskelig å få engasjert myndigheter i slike fagråd.

Spesielt kommune har jo etter hvert mange oppgaver som skal dekkes av bergrensede midler. At det mangler offentlige deltakelse i et fagråd, bør imidlertid ikke sette stopper for opprettelsen. Det vil uansett være verdifullt å få samlet de øvrige partene. Myndighetene har signalisert at de vil legge stor vekt på et fagråds uttalelse selv om f.eks. kommunen ikke er representert.

3.6.2 Regionale fagråd

Etter at de statlige laksestyrene ble lagt ned i 1992-93 har det meldt seg et behov for regionalt samarbeid i forvaltningen av anadrome laksefisk ut over kommune- og fylkesgrenser. Regionale fagråd kan etableres for større fjordsystemer med mange lakseelver og i kystregioner med stort innsig av anadrome laksefisk. Skagerrakkysten og Trondheimsfjorden er to eksempler på områder hvor det er opprettet regionale fagråd. Istedenfor opprettelse av regionale fagråd for fjordområder kan det oppnevnes regionale fagråd for hele fylker som et rådgivende organ for fylkesmannen. Disse regionale fagrådene vil stort sett være representert med de samme interessene som lokale fagråd. Rådsmedlemmer utpekes og rådene oppnevnes på tilsvarende måte, men av organer på regionalt- eller fylkesplan.

I de regionale fagrådene vil det ofte være naturlig at saltvannsfiskeinteressene er med. Fylkesmannen bør være representert i det regionale fagrådet og det er naturlig at fylkesmannen oppnevner og tar på seg sekretariatet for rådet. Fylkesmannen bør ta initiativet til etablering av regionale fagråd, men også organisasjoner og andre offentlige organer kan ta initiativet. I likhet med fagrådene for vassdrag har de regionale fagrådene ingen formell myndighet eller lovpålagte oppgaver.

Vedlegg 1. Vedtekter for elveeierlag hvor laget står for omsetningen av fiske

For å møte utfordringen om lokal, driftsplanbasert forvaltning må elveeierlagene både være et interesseorgan og et forvaltningsorgan for fiskerettshaverne i vassdraget. Det betyr at det må være et forpliktende samarbeid hvor elveeierlagets høyeste organ; årsmøtet, kan fatte bindende vedtak om forvaltningen av fiskeressursene i vassdraget.

Nedenfor følger normalvedtekter for elveeierlag hvor laget står for omsetningen av fiske. Det er laget kommentarer til de enkelte paragrafene. I mindre vassdrag er det ofte vanlig at elveeierlaget selger fiskekort på vegne av lagets medlemmer. I større vassdrag er det mer vanlig at rettighetshaverne selv ordner avtaler slik at fisket blir solgt (se vedlegg VIII). Vi anbefaler nye elveeierlag som skal stiftes eller elveeierlag som skal revidere sine vedtekter å bruke standardvedtektene nedenfor, og tilpasse disse til lokale forhold

Vedtekter forElveeierlag BA

Stiftet:.....

Vedtektene er sist endret:.....

§ 1. Elveeierlag

.....Elveeierlag (senere kalt laget) er en sammenslutning av fiskerettshavere innenfor det området som framgår av § 3. Laget er et andelslag med begrenset ansvar.

Kommentar:

Her understrekes det at det er kun de som er fiskerettshavere som er medlemmer i elveeierlaget. Samtidig henvises det til hvilket område elveeierlaget er etablert for. Som selskapsform er det benyttet andelslag med begrenset ansvar. Dette er den selskapsformen som er mest benyttet ved organisering av rettighetshavere i utmark, og gjør at medlemmene ikke har forpliktelser for lagets gjeld utover andelsinnskuddet.

§ 2. Formål og arbeidsfelt

Lagets formål er å samle fiskerettshavere i området for i fellesskap å forvalte fiskeressursene som en del av næringsgrunnlaget i landbruket, og på en måte som skaper økte arbeids- og inntektsmuligheter.

Laget skal i sitt arbeid:

- Sørge for en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene i vassdraget.
- Ivareta fiskerettshavernes interesser overfor offentlige myndigheter, interesseorganisasjoner og allmennheten.
- Legge tilrette for et variert og attraktivt sportsfiske for befolkningen.

Videre skal laget innenfor lovgivningens bestemmelser:

- 1) Vedta regler for fiske; herunder fisketider, redskapsbruk og fangstkvote, som medlemmene plikter å følge.
- 2) Laget selger fiskekort og/eller leier ut fisket. Utbyttet fordeles til medlemmene etter andeler.
- 3) Markedsføre fiske og samarbeide med turistnæringen.
- 4) Forestå fiskekultivering og eventuelt etablere oppsyns-/overvåkingsordninger.
- 5) Fordele utgifter til fiskekultivering, administrasjon og andre investeringer.
- 6) Eventuelt utarbeide driftsplan for fiske.
- 7) Gjennomføre andre oppgaver som er hjemlet i vedtektene.
- 8) Etter regler i § 10 og 11 kan medlemmer tillates å disponere egen fiskerett.
(Stryk det som ikke passer)

Kommentar:

Formålsparagrafen kan ikke endres under lagets drift. Det er derfor meget viktig at paragrafen får en fylldig og sterk presisering av det felles økonomiske og forvaltningsmessige ansvarsområdet laget har påtatt seg. Klargjør rettighetshavernes interesser før paragrafen skrives.

§ 3. Avgrensning

Laget sitt område er avgrenset slik:.....
.....

Kommentar:

Forvaltningen av anadrome laksefisk er bestandsrettet, dvs at laks, sjøørret og sjørøye i de ulike vassdragene forvaltes som selvstendige bestander. Elveeierlaget`s område bør derfor enten være avgrenset til vassdragets lakseførende strekning, eller være et naturlig avgrenset forvaltningsområde som inngår i en overbygning for hele den lakseførende strekningen.

§ 4. Forretningsforhold

Elveeierlagets forretningsforhold er ikommune. Regnskaps- og arbeidsåret følger kalenderåret. Laget forpliktes av styrets leder sammen med sekretæren eller forretningsføreren.

Kommentar:

De som er gitt årsmøtets fullmakt til å forplikte laget skal meddele vedtaket til sine bankforbindelser slik at vedkommendes underskrift gjelder for lagets disponering av kontoer.

§ 5. Medlemsskap

Alle med fiskerett innenfor elvestrekningen som fremgår av § 4 har rett til å bli medlem i laget. Fiskesameier innenfor strekningen betraktes som en eiendom. Innmelding i laget skjer ved undertegning av innmeldingserklæring. Det skal fremgå av innmeldingserklæringen hvilke rettigheter og plikter medlemsskapet omfatter. Andelsinnskuddet er kr..... pr andel.

Medlemsskapet skal lyde på vedkommende eiendom og kan ikke skilles fra denne. Lagets styre plikter snarest mulig å gjøre nye eiere av eiendommen kjent med medlemsskapet.

Medlemsskapet i elveeierlaget gjelder for 5 år. Etter 5 år kan utmelding skje skriftlig med 2 års varsel til styrets leder.

Kommentar:

*§ 19 i lov om lakse- og innlandsfiske hjemler at fiskeretten normalt ikke kan skilles fra eien-
dommen for lengre tid enn 10 år om gangen. Fra landbruksorganisasjonens side anbefales
en periodering på 3-5 år. Det er viktig at elveeierlaget kan utøve en langsiktig forvaltning av
de anadrome laksefiskene slik at rettighetshaverne kan se resultatene av lagets arbeid.*

§ 6. Tildeling og beregning av andeler

Hvert medlem får en andel pr. påbegyntmeter strandlinje. For fiskerettshavere som har fiskerett på begge sider av elva legges den fiskbare strekningen på begge sider til grunn ved andelsutmålingen. Medlemmer som har spesielt verdifulle områder eller rettigheter kan tildeles tilleggsandeler av styret etter skjønn fra sakkyndig. Ved en evt bonitering av lagets elvestrekning skal dette arbeide utføres av en fiskesakkyndig oppnevnt av årsmøtet. Boniteringen skal skje etter de kriterier årsmøtet har fastsatt.

Dersom et sameie er medlem har sameierne samlet det antall andeler som sameierrettighetene tilsier.

Kommentar:

I sameier legges skatteskylda til grunn for andelsberegningen hvis ikke annet deletall er kjent. Hvis det er aktuelt kan andelene fastsettes etter en bonitering av vassdraget hvor fiskeplass, gyteplass, oppvekstområde for ungfisk og meter strandlinje til sammen gir grunnlag for beregning av andeler. Bonitering kan spesielt være aktuelt der andelene skal danne grunnlag for fordeling av overskudd av fisket. Endringer i elvas beskaffenhet og elvemiljø gir ulike betingelser for fisken og fiske i vassdraget. Disse endres kontinuerlig og kan gjøre at et område i enkelte perioder kan være attraktivt, mens i andre perioder kan være ubrukelig. Enkelte fiskeplasser er også bedre under visse vannføringer. I tillegg kan det tenkes at elveeierlaget ønsker en redusert beskatning på strekninger eller på steder hvor fisken blir stående for å fordele ressursene bedre i vassdraget. Vi kan også tenke oss den situasjonen at myndighetene har lagt restriksjoner på bestemte deler av vassdraget til gagn for fiskestammen, noe som gjør at noen får fisket en mindre del av kvantumet enn hva de ellers ville ha gjort. Det må vises romslighet og omtenkksomhet når en eventuelt går igang med en bonitering. Det er vanskelig å få til en absolutt rettferdig fordeling av andeler selv ved bonitering av vassdraget. Dersom fiskerettshaverne ikke blir enige kan Jordskifteretten fastsette andeler (§34) og evt. gjennomføre bruksordning for fiske (Jordskiftelovens §2c).

§ 7. Årsmøte

Ordinært årsmøte skal holdes innen 1. april hvert år. Bare medlemmer har stemmerett på årsmøtet. Et medlem kan la seg representere ved en fullmektig med skriftlig fullmakt. Ingen kan møte med flere ennfullmakt(er).

Årsmøtet innkalles av styret.

Saker som medlemmene ønsker behandlet på årsmøtet må være innkommet til styret innen 31 desember året før. Innkalling til årsmøtet skal skje skriftlig til medlemmene minst 2 uker før årsmøtet. Sakliste skal vedlegges innkallingen.

Det enkelte vedtak på årsmøtet fattes med vanlig flertall blant de frammøtte. Det enkelte medlem har da 1 stemme. Til vedtektsendringer kreves 2/3 flertall. Formålsparagrafen kan ikke endres. Ved skriftlig avstemming anses blanke stemmer som ikke avgitte stemmer. Dersom det i en sak kreves av minst ett medlem skal det brukes gradert stemmerett. Fordelingen av stemmer skjer på følgende måte:

Inntilandeler gir 1 stemme.
Inntilandeler gir 2 stemmer.
Flere enn andeler gir 3 stemmer.

Årsmøtet ledes av styrets leder.

Årsmøtet skal:

- 1) Godkjenne sakliste og innkalling.
- 2) Godkjenne fullmakter og foreta navneoppprop.
- 3) Velge 2 personer som sammen med lederen skal underskrive protokollen.
- 4) Behandle styrets årsmelding, revidert regnskap, arbeidsplan og budsjettforslag for neste år.
- 5) Bestemme hvor stort beløp av det regnskapsmessige resultat av fiske som skal fordeles på medlemmene og/eller avsettes til fond.
- 6) Eventuelt fastsette godtgjørelse til styret.
- 7) Behandle driftsopplegg for fiske i vassdraget (for eksempel fiskekortpriser, fiskeregler, fiskekultivering, fangstrapportering, oppsyn, etc).
- 8) Eventuelt vedta å utarbeide driftsplan for fiske.
- 9) Eventuelt melde laget inn i samarbeidsorgan med samme formål som laget. (eks Norske Lakseelver).
- 10) Eventuelt velge utsendinger til å representere laget ved aktuelle møter og arrangementer
- 11) Eventuelt velge utvalg som skal utrede bestemte forhold innen lagets virkeområde.
- 12) Behandle innkomne saker.
- 13) Velge leder for ett år om gangen.
- 14) Velge det antall styremedlemmer med personlig varamedlemmer som står på valg. Styremedlemmene velges for to år om gangen, men slik atmedlemmer trer ut av styret ved loddtrekning etter det første året.
- 15) Velge valgkomite.
- 16) Velge 2 revisorer.
- 17) Behandle andre saker som tas opp.

Årsmøtet kan ikke gjøre bindende vedtak i andre saker enn dem som er nevnt i innkallingen.

Kommentar:

Årsmøtet er lagets øverste myndighet. Gjennomføringen av lagets årsmøte skjer etter demokratiske regler hvor hvert medlem opptrer med den tyngde eiendommen representerer i laget. Det kan være fornuftig å velge kjønnsnøytrale benevnelser. Det er viktig at årsmøtet godkjennes som lovlig satt før årsmøteforhandlingene starter. Det som velges skal stå beskrevet i vedtektene. Lovlig fattet vedtak er bindende for samtlige medlemmer og skal følges lojalt. I stedet for å velge revisorer kan laget eventuelt kjøpe tjenester hos autorisert revisor og andre som fører landbruksregnskaper utenom laget.

§ 8. Ekstraordinært årsmøte

Styret skal innkalle til ekstraordinært årsmøte når styret eller minst 1/3 av lagets medlemmer forlanger det. Innkalling til og saksbehandling på det ekstraordinære årsmøtet er den samme som for det ordinære årsmøtet.

§ 9. Styret

Laget ledes av styret på medlemmer med personlige varamedlemmer. Styremedlemmene søkes fordelt slik at de forskjellige områder er forholdsvis like godt representert. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styrets medlemmer er tilstede. Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme. Styret velger selv blant sine medlemmer nestleder, kasserer og sekretær.

Styret skal blant annet:

- 1) Arrangere årsmøte og avgi årsmelding med revidert regnskap og utarbeide budsjettforslag og arbeidsplan for kommende år.
- 2) Ordne med utnyttelsen av områdets fiskeressurser på den måten årsmøtet bestemmer. Styret skal arbeide for utnyttelse som skaper økte arbeids- og inntektsmuligheter.
- 3) Utarbeide driftsplan for fiske etter årsmøtets bestemmelser.
- 4) Iverksette driftsopplegg for fiske i vassdraget etter årsmøtets bestemmelse (feks fiskekortpriser, fiskeregler, fiskekultivering, fangstrapperportering, oppsyn, etc).
- 5) Innsamle statistikk over oppfisket kvantum og ha ansvar for overvåkning av vassdraget.
- 6) Arbeide for tilsutning til laget og god faglig opplysning til medlemmene.
- 7) Anmelde ulovlig fiske på lagets område.

Det skal føres protokoll over styrets forhandlinger. Denne skal være tilgjengelig for lagets medlemmer.

§ 10. Egen disponering av fiske

Ett eller flere medlemmer som ønsker å disponere egen fiskerett, eller deler av denne, kan søke laget om dette. Laget kan ikke nekte slik disponering hvis følgende forutsetninger er tilstede:

- Alle berørte medlemmer i det aktuelle fiskevald som ønsker egen disponering må være enige om tiltaket.
- Feltet er velarrondert og har en hensiktsmessig størrelse og deler ikke opp vassdraget på en uhensiktsmessig måte.
- Mer detaljerte regler om disponering av egen fiskerett vedtas av årsmøtet.

Medlemmer som omsetter egen fiskerett må betale en egen driftsavgift til elveeierlaget basert på andeler i fiske. Driftsavgiften skal blant annet gå til å dekke kostnader for administrasjon, fiskekultivering, etc for laget og fastsettes av årsmøtet.

§ 11. Inntekter og utgifter

Ved utdeling av utbytte eller fordeling av kostnader legges medlemmenes andeler til grunn. Utbyttet deles ut med like stort beløp pr andel. Dersom et fiskesameie inngår i elveeierlaget får sameiet utbytte i forhold til de andeler sameiet disponerer. Den innbyrdes fordelingen mellom de sameieberettigede er elveeierlaget uvedkommende. Utbytte skal skje i henhold til årsmøtevedtak etter at lagets utgifter er dekket. For medlemmer som sjøl disponerer eget fiske reduseres utbyttet tilsvarende.

§ 12. Utmelding

Utmelding kan skje skriftlig med 2 års varsel til styrets leder. Utmelding gir ikke krav på tilbakebetaling av innbetalt andelskapital. Utmeldte medlemmer kan ikke gjøre krav på andel i lagets fond eller eiendeler for øvrig.

Utmeldte medlemmer er allikevel bundet av eventuelle langsiktige leieavtaler som laget har inngått etter vedtak på årsmøtet. Utmelding fra lag som er dannet ved flertallsvedtak etter lakse- og innlandsfiskelovens § 25 kan først skje når tidsperioden som flertallsvedtaket omfatter er over.

§ 13. Oppløsning

Oppløsning av laget kan besluttes med 2/3 flertall av et ordinært årsmøte etter at det har vært foreslått for foregående årsmøte. Minst halvdel av stemmeandelene må være til stede. Møter ikke så mange medlemmer, kan forslaget vedtas på nytt årsmøte med vanlig flertall blant de møtende.

For oppløsning må alle bortleieforhold være avviklet og alle økonomiske forpliktelser dekket. Ved oppløsning tilfaller lagets eiendeler medlemmene i forhold til andeler.

§ 14. Tvister

Alle tvister mellom laget og dets medlemmer eller mellom medlemmene innbyrdes om forståelsen og gjennomføringen av disse vedtektene, avgjøres med bindende virkning for alle parter av en voldgiftsrett på 3 medlemmer. Av disse velger partene et medlem hver. Det siste medlemmet oppnevnes av sorenskriveren i

Voldgiftsretten følger reglene i rettergangsloven (jf lov om rettergangsmåten for tvistemål av 13 august 1915 nr 6 kap 32). Tvistigheter som omfatter andelsgrunnlaget eller rettighetsforhold avgjøres av Jordskifteretten.

Vedlegg 2. Vedtekter for elveeierlag hvor omsetningen av fiske skjer hos den enkelte fiskerettshavere eller gjennom valdsamarbeid

Disse vedtektene er beregnet på elveeierlag hvor medlemmene selv har ansvar for utleie av fiske og salg av fiskekort. Medlemmene er underlagt fellesskapets regler når det gjelder forvaltningen av fiskeressursene i vassdraget, feks fastsette regler for fiske, utarbeide driftsplan, forestå fiskekultivering, overvåking mm. Dette gjør at de forretningsmessige sidene ved laget faller bort i vedtektene. Medlemskapet innebærer at medlemmene må betale inn en driftsavgift til laget som dekker kostnadene ved å gjennomføre de vedtak årsmøtet har tatt. Det er i vedtektene åpnet opp for at de av medlemmene som ønsker det kan leie ut fisket gjennom laget. Vedtatt driftsplan og regler som laget fastsetter er forpliktende for medlemmene. Vedtektene er bygd opp på samme måte som i vedlegg VII. Det er derfor ikke tatt med kommentarer til de enkelte paragrafene.

Vedtekter forElveeierlag

Stiftet:.....

Vedtektene er sist endret:.....

§ 1. Elveeierlag

.....Elveeierlag (senere kalt laget) er en sammenslutning av fiskerettshavere innenfor det området som framgår av § 3. Laget er et andelslag med begrenset ansvar.

§ 2. Formål og arbeidsfelt

Lagets formål er å samle fiskerettshavere i området for i fellesskap å forvalte fiskeressursene som en del av næringsgrunnlaget i landbruket, og på en måte som skaper økte arbeids- og inntektsmuligheter.

Laget skal i sitt arbeid:

- Sørge for en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene i vassdraget.
- Ivareta fiskerettshavernes interesser overfor offentlige myndigheter, interesseorganisasjoner og allmennheten.
- Legge tilrette for et variert og attraktivt sportsfiske for befolkningen.

Videre skal laget innenfor lovgivningens bestemmelser:

- 1) Vedta regler for fiske; herunder fisketider, redskapsbruk og fangstkvote, som medlemmeneplikter å følge.
- 2) Det enkelte medlem/vald har selv ansvaret for utleie av fiske og fiskekortsalg. Laget kan leie ut fiske eller selge fiskekort for de av medlemmene som ønsker det.
- 3) Markedsføre fiske og samarbeide med turistnæringen.
- 4) Forestå fiskekultivering og eventuelt etablere oppsyns-/overvåkingsordninger.
- 5) Fordele utgifter til fiskekultivering, administrasjon og andre investeringer på medlemmene etter andeler i fiske.
- 6) Utarbeide driftsplan for fiske.
- 7) Gjennomføre andre oppgaver som er hjemlet i vedtektene.
(stryk det som ikke passer)

§ 3. Avgrensning

Laget sitt område er avgrenset slik:

§ 4. Forretningsforhold

Elveeierlagets forretningsforhold er ikommune. Regnskaps- og arbeidsåret følger kalenderåret. Laget forpliktes av styrets leder sammen med sekretæren eller forretningsføreren.

§ 5. Medlemsskap

Alle med fiskerett innenfor elvestrekningen som fremgår av § 4 har rett til å bli medlem i laget. Fiskesameier innenfor strekningen betraktes som en eiendom. Innmelding i laget skjer ved undertegning av innmeldingserklæring. Det skal fremgå av innmeldingserklæringen hvilke rettigheter og plikter medlemsskapet omfatter. Andelsinnskuddet er kr..... pr andel.

Medlemsskapet skal lyde på vedkommende eiendom og kan ikke skilles fra denne. Lagets styre plikter snarest mulig å gjøre nye eiere av eiendommen kjent med medlemsskapet.

§ 6. Tildeling og beregning av andeler

Hvert medlem får en andel pr påbegyntmeter strandlinje. For fiskerettshavere som har fiskerett på begge sider av elva legges den fiskbare strekningen på begge sider til grunn ved andelsutmålingen. Medlemmer som har spesielt verdifulle områder eller rettigheter kan tildeles tilleggsandeler av styret etter skjønn fra sakkyndig. Ved en eventuell bonitering av lagets elvestrekning skal dette arbeide utføres av en fiskesakkyndig oppnevnt av årsmøtet. Boniteringen skal skje etter de kriterier årsmøtet har fastsatt.

Dersom et sameie er medlem har sameierne samlet det antall andeler som sameierrettighetene tilsier.

§ 7. Årsmøte

Ordinært årsmøte skal holdes innen 1. april hvert år. Bare medlemmer har stemmerett på årsmøtet. Et medlem kan la seg representere ved en fullmektig med skriftlig fullmakt. Ingen kan møte med flere ennfullmakt(er).

Årsmøtet innkalles av styret. Saker som medlemmene ønsker behandlet på årsmøtet må være innkommet til styret innen 31 desember året før. Innkalling til årsmøtet skal skje skriftlig til medlemmene minst 2 uker før årsmøtet. Sakliste skal vedlegges innkallingen.

Det enkelte vedtak på årsmøtet fattes med vanlig flertall blant de frammøtte. Det enkelte medlem har da 1 stemme. Til vedtektsendringer kreves 2/3 flertall. Formålsparagrafen kan ikke endres. Ved skriftlig avstemming anses blanke stemmer som ikke avgitte stemmer.

Dersom det i en sak kreves av minst ett medlem skal det brukes gradert stemmerett.

Fordelingen av stemmer skjer på følgende måte:

Inntilandeler gir 1 stemme.

Inntilandeler gir 2 stemmer.

Flere enn andeler gir 3 stemmer.

Årsmøtet ledes av styrets leder.

Årsmøtet skal:

- 1) Godkjenne sakliste og innkalling.
- 2) Godkjenne fullmakter og foreta navneopprop.
- 3) Velge 2 personer som sammen med lederen skal underskrive protokollen.
- 4) Behandle styrets årsmelding, revidert regnskap og arbeidsplan, samt budsjettforslag for neste år.
- 5) Behandle driftsopplegg for fiske i vassdraget (for eksempel fiskeregler, fiskekultivering, fangstrappertering, oppsyn, etc).
- 6) Eventuelt fastsette godtgjørelse til styret.
- 7) Eventuelt avsettes midler til kultiveringsfond.
- 8) Eventuelt vedta å utarbeide driftsplan for fiske.
- 9) Eventuelt melde laget inn i samarbeidsorgan med samme formål som laget (eks Norske Lakseelver).
- 10) Eventuelt velge utsendinger til å representere laget ved aktuelle møter og arrangementer
- 11) Eventuelt velge utvalg som skal utrede bestemte forhold innen lagetets virkeområde.
- 12) Behandle innkomne saker.
- 13) Velge leder for ett år om gangen.
- 14) Velge det antall styremedlemmer med personlig varamedlemmer som står på valg. Styremedlemmene velges for to år om gangen, men slik atmedlemmer trer ut av styret ved loddtrekning etter det første året.
- 15) Velge valgkomite.
- 16) Velge 2 revisorer.
- 17) Behandle andre saker som tas opp.

Årsmøtet kan ikke gjøre bindende vedtak i andre saker enn dem som er nevnt i innkallingen.

§ 8. Ekstraordinært årsmøte

Styret skal innkalle til ekstraordinært årsmøte når styret eller minst 1/3 av lagetets medlemmer forlanger det. Innkalling til og saksbehandling på det ekstraordinære årsmøtet er den samme som for det ordinære årsmøtet.

§ 9. Styret

Laget ledes av styret på medlemmer med personlige varamedlemmer. Styremedlemmene søkes fordelt slik at de forskjellige områder er forholdsvis like godt representert. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styrets medlemmer er tilstede. Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme. Styret velger selv blant sine medlemmer nestleder, kasserer og sekretær.

Styret skal blant annet:

- 1) Arrangere årsmøte og avgi årsmelding med revidert regnskap og utarbeide budsjettforslag og arbeidsplan for kommende år.
- 2) Ordne med utnyttelsen av områdets fiskeressurser på den måten årsmøtet bestemmer. Styret skal arbeide for utnyttelse som skaper økte arbeids- og inntektsmuligheter.
- 3) Utarbeide driftsplan for fiske etter årsmøtets bestemmelser.
- 4) Iverksette driftsopplegg for fiske i vassdraget etter årsmøtets bestemmelser. (feks fiskeregler, fiskekultivering, fangstrappertering, oppsyn, etc).
- 5) Innsamle statistikk over oppfisket kvantum og ha ansvar for overvåkning av vassdraget.
- 6) Arbeide for tilsutning til laget og god faglig opplysning til medlemmene.
- 7) Anmelde ulovlig fiske på lagetets område.

Det skal føres protokoll over styrets forhandlinger. Denne skal være tilgjengelig for lagets medlemmer.

§ 10. Inntekter og kostnader

Ved utdeling av utbytte eller fordeling av kostnader legges medlemmenes andeler til grunn. Medlemmene betaler inn en årlig driftsavgift til laget etter andeler i fiske. Driftsavgiften går til administrasjon av laget og gjennomføring av vedtak som årsmøtet har fattet. Driftsavgiften fastsettes av årsmøtet.

Når laget leier ut fiske eller selger fiskekort for medlemmer, skal det avtales hvor stor del av salgsinntektene som skal gå til dekking av lagets utgifter med dette.

§ 11. Utmelding

Utmelding kan skje skriftlig med ett års varsel til styrets formann. Utmelding gir ikke krav på tilbakebetaling av innbetalt andelskapital. Utmeldte medlemmer kan ikke gjøre krav på andel i lagets fond eller eiendeler for øvrig.

Utmeldte medlemmer er allikevel bundet av eventuelle langsiktige leieavtaler som laget har inngått etter vedtak på årsmøtet. Utmelding fra lag som er dannet ved flertallsvedtak etter lakse- og innlandsfiskelovens § 25 kan først skje når tidsperioden som flertallsvedtaket omfatter er over.

§ 12. Oppløsning

Oppløsning av laget kan besluttes med 2/3 flertall av et ordinært årsmøte etter at det har vært foreslått for foregående årsmøte. Minst halvdel av stemmeandelene må være til stede. Møter ikke så mange medlemmer, kan forslaget vedtas på nytt årsmøte med vanlig flertall blant de møtende.

For oppløsning må alle bortleieforhold være avviklet og alle økonomiske forpliktelser dekket. Ved oppløsning tilfaller lagets eiendeler medlemmene i forhold til andeler.

§ 13. Tvister

Alle tvister mellom laget og dets medlemmer eller mellom medlemmene innbyrdes om forståelsen og gjennomføringen av disse vedtektene, avgjøres med bindende virkning for alle parter av en voldgiftsrett på 3 medlemmer. Av disse velger partene et medlem hver. Det siste medlemmet oppnevnes av sorenskriveren i

Voldgiftsretten følger reglene i rettergangsloven (jf lov om rettergangsmåten for tvistemål av 13 august 1915 nr 6 kap 32). Tvistigheter som omfatter andelsgrunlaget eller rettighetsforhold avgjøres av Jordskifteretten.

Vedlegg 3. Vedtekter for Suldalslågen forvaltningslag

§1. LAGET.

Suldalslågen forvaltningslag, seinare kalla Laget, er ei samanslutning av grunneigarar/ rettseigarar med fiskerett i Suldalslågen.

Laget omfattar alle eigedomar med fiskerett frå grensa mellom sjø og elv på Sand, og opp til demninga på Osvad. Oversikt over eigedomane går fram av tabell i §3. Ordninga omfattar og sideelvar og sidebekkar så langt desse er ått av partar nemnt i andre setning.

§2. FØREMÅL.

Laget skal få i stand ei felles forvaltning av fiskeresursane i Suldalslågen, og skal i sitt arbeid tilgodesjå medlemmane sine interesser i Lågen gjennom ei langsiktig resursforvaltning og å ivareta det biologiske produksjonsgrunnlaget.

§3. MEDLEMMER.

Alle med fiskerett innanfor det området som er definert i §1, er medlemmer i Laget og pliktar å rette seg etter dei vedtak som blir fatta.

Tabellen over eiendommer er ikkje tatt med her.

§4. ÅRSMØTE.

Årsmøtet er Laget sitt øvste organ.

Ordinært årsmøte skal haldast mellom 1.mars og 1.april kvart år. Årsmøtet blir innkalla av styret. Innkallinga til årsmøtet med sakliste og saksdokument skal skje skriftleg med minst fire vekers varsel. Saker som medlemmer ynskjer å ta opp på årsmøtet skal vera kome inn til styret innan 1. februar.

Årsmøtet skal leiast av styreleiar, fram til årsmøtet har valt møteleiar.

Det einskilde vedtak på årsmøtet vert avgjort med allminneleg fleirtal mellom dei som møter fram. Normalt har kvar frammøtt ei stemme, men dersom minst ein representant krev det, skal avstemming skje i høve til dei andeler den einskilde representerer i møtet.

Fleirtalsvedtak må ikkje påføre noko medlem større kostnader og ulempe, enn nytte. Vedtaket må heller ikkje føre med seg usakleg skilnad mellom rettane til fleirtalet og mindretalet, eller gje urimelege fordelar for fleirtalet til skade for mindretalet.

Vedtektsendring krev 2/3 fleirtal, rekna etter total andel. Dersom det ikkje blir tilstrekkeleg fleirtal, kan forslaget takast opp for andre gongs handsaming på det etterfølgjande årsmøtet. Minst eit av desse årsmøta må vera ordinært og dei må haldast i to ulike kalender år. Ved andre gongs handsaming vil vedtektsendring krevja 2/3 fleirtal rekna etter andel blant dei frammøtte. Ved skriftleg avstemming blir blanke stemmer rekna som ikkje avgitt. Vedtektene sin §3, om andelshøve og §7, 2.ledd om låneopptak kan ikkje endrast før 10 år etter at jordskiftesak 8/97 er sett i kraft.

Årsmøtet skal:

1. Godkjenne sakliste og innkalling.
2. Godkjenne fullmakter og registrere frammøtte.
3. Velje protokollførar og ein person, som saman med leiaren skal underskrive protokollen.
4. Handsame styret si årsmelding, årsoppgjer, arbeidsplan og budsjettforslag for neste år.
5. Fastlegga årsavgift.
6. Velje leiar for eit år om gongen.
7. Velje dei styremedlemmer og personlege varamenn som står på val.
8. Velje revisor.
9. Velje valkomite på 3 personar.

10. Handsama innkomen saker

Vidare skal årsmøtet dersom det er aktuelt:

11. Handsame styret sitt framlegg til fiskereglar, fiskeperiode, ordning for stasjonane for deessinfeksjon av fiskeutstyr, fiskekultivering, oppsyn og liknande.
12. Vedta å utarbeide / ajourføre driftsplan for Lågen.
13. Eventuelt.

§5. EKSTRAORDINÆRT ÅRSMØTE.

Styret skal innkalle til ekstraordinært årsmøte når styret eller minst 10% av Laget sine medlemmer, rekna etter andel, krev det.

Innkallinga til og sakshandsaminga på det ekstraordinære årsmøtet følgjer reglane for det ordinære årsmøtet.

§6. STYRET.

Mellom årsmøta er Laget leia av eit styre på totalt 5 personar. I styret skal det vera minst ein representant for dei 3 delane av Lågen, Sandsfossen, Sandsbygdå (nedanfor Juvet) og Suldal. (ovanfor Juvet)

Funksjonstida for styremedlemmene er to år, og slik at to representantar står på val i år som er partal og tre representantar står på val i år som er oddetal. I det første styret som blir valt, skal det etter to trekkast lodd om kven som skal stå på val, og dei øvrige står på val i det tredje året.

Varamedlemmane er personlege, og har same funksjonstid som styremedlemmane.

Styret er vedtaksfør når minst tre medlemmar møter. I situasjonar der det er likt stemmetal i styret, har leiaren dobbeltstemme.

Styret vel sjølv, mellom sine medlemmer, nestleiar, kasserar og sekreter.

Styret skal mellom anna:

1. Arrangere årsmøte, avgi årsmelding med årsoppgjer og utarbeide budsjettforslag og arbeidsplan for komande år.
2. Utarbeide driftsplan for fisk i tråd med avgjerder i årsmøtet.
3. Utarbeide framlegg til fiskereglar, fiskekultivering, oppsyn og liknande.
4. Administrere innkrevjing av årsavgift, og syte for at alle medlemmene rettar seg etter reglar vedteke på årsmøtet.
5. Syte for at Laget eventuelt vert registrert i dei offentlege register som lova krev.
6. Syte for at alle naudsynte offentlege løyver vert innhenta for gjennomføring av driftsplan eller andre tiltak i vassdraget.
7. Samle inn statistikk over oppfiska kvantum, og ha ansvar for overvaking av vassdraget.
8. Arbeide for at Lågen sine fiskeressursar blir utnytta i tråd med årsmøtet sine tilrådingar.
9. Styret kan oppretta eit rådgjevande organ som dei kan rådføre seg med i saker som gjeld styret sitt arbeid.

Det skal førast protokoll over styret sine møte. Denne protokollen skal vera tilgjengeleg for Laget sine medlemmar.

§7. ANSVAR.

Medlemmene i Laget har avgrensa ansvar. Det einskilde medlem er ikkje ansvarleg for anna enn den innbetalte årsavgift.

Laget har ikkje mynde til å finansiera drift eller tiltak gjennom låneopptak eller tilsvarande finansieringsform, med mindre dette skjer gjennom at medlemmer frivillig forskotterer utgifter mot seinare fråtrekk i skuldig årsavgift.

§8. ARBEIDSÅR OG FORPLIKTING.

Rekneskaps- og arbeidsår følgjer kalenderåret. Laget blir forplikta av styreleiar saman med sekretær eller kasserar.

§9. VALKOMITE.

Valkomiteen er samansett av tre medlemmar. Valkomiteen skal vera samansett slik at det til ei kvar tid er representantar frå både den delen av elva som ligg ovanom Juvet og den delen som ligg nedanfor..

Funksjonstida for medlemmane er tre år, og slik at ein representant står på val kvart år. Dei to første åra etter stiftinga, skal det avgjerast ved loddtrekning kven som står på val, og årsmøtet vel kven som skal vera leiar. Frå det tredje året skal det medlemme som har fungert lengst samanhengande, vera leiar. Komiteen fattar avgjerder med vanleg fleirtal.

§10. ÅRSAVGIFT.

Laget skal finansiera drift og tiltak ved at det blir søkt om offentlege tilskott, og ved at medlemmane vert pålagt å betala ei årsavgift som blir fastsett for kvart år på årsmøtet.

Samla årsavgift skal fordelast på medlemmene etter den andel dei har i laget. Årsmøtet fastset kor stor samla årsavgift skal vera.

For at innkrevjinga ikkje skal bli for dyr, kan Årsmøtet vedta å krevje inn Årsavgifta på forskot for fleire år om gongen. Forskotet kan ikkje setjast høgare enn kroner 300,-. Den fastsette årsavgifta i etterfølgjande år skal då trekkjast frå innbetalt forskot. Eit medlem som har betalt forskot, kan ikkje krevjast for ny årsavgift før forskotet er oppbrukt.

Den einskilde medlem sin stemmerett blir suspendert frå årsavgifta er forfell til betaling, til betaling skjer.

§11. RETNINGSLINER FOR KORTSAL/ UTLEIGE.

Kvart einskild medlem har rett til selje fiskekort/ drive utleige i samsvar med den fiskerett han eig.

Laget skal, dersom det er naudsynt, gi retningsliner for kortsalet/ utleiga. Slike retningsliner kan t.d. gå ut på at det berre skal nyttast standardiserte kort som blir utdelt frå Laget og kor mykje det kan fiskast per kort/ per døgn.

Restriksjonar på fisket kan berre fastsetjast som generelle reglar og berre i den utstrekning føremålet med tiltaket er å styrke bestanden av laks og/eller sjøaure.

Laget skal leggje til rette for frivillig samarbeid om sal av fiskekort for heile eller delar av vassdraget.

Alle som fiskar i Lågen, også elveigarane sjølve, må registrere fisketida og kva fangst dei tek.

Dersom Laget finn det naudsynt, for å få gjennomført viktige tiltak i/for Lågen for å oppretthalde eller auke produksjonen, kan Laget påleggja medlemmene ulike tilpassingar til krav frå det offentlege.

§12. TILTAK I VASSDRAGET.

Laget kan stå som tiltakshavar for vassdragstiltak, jf. Vassressurslova, i Suldalslågen. Vassdragstiltaket må gå fram av vedteken driftsplan, og dei naudsynte offentlege løyver må vera innhenta. Dersom det ikkje blir semje med aktuell grunneigar om tiltaket, er tilhøvet mellom Laget og grunneigar regulert gjennom reglane i laks- og innlandsfiskelova, vassressurslova og oreigningslova.

§13. INNTEKTER OG UTGIFTER.

Det skal ikkje budsjetterast med inntekter større enn det som er naudsynt for å oppfylle Laget sitt formål. Dersom rekneskapan likevel skulle syne overskot skal dette setjast av i eit driftsfond.

§14. UTMELDING / OPPLØYSING.

Det er ikkje høve til å melda seg ut av Laget.

Laget kan ikkje oppløysast før etter 10 år etter at jordskiftesak 8/97 er sett i kraft. Etter denne datoen kan det fattast vedtak om oppløysing av Laget med 2/3 fleirtal av eit ordinært årsmøte, etter at det har vore reist tilsvarande framlegg på førre årsmøte. Minst halvparten av andelane må vera representert. Møter ikkje så mange, kan framlegget vedtakast på nytt årsmøte med vanleg fleirtal rekna ut frå dei frammøtte.

Etter 10 år kan det og krevjast jordskifte for å få til ei ny ordning, eventuelt å få Laget oppløyst.

Ved oppløysing tilfell Laget sine aktiva medlemmane etter andel.